

GRETA

GRUP D'EXPERTS

SOBRE LA LLUITA CONTRA

EL TRÀFIC D'ÉSSERS HUMANS

GRETA (2019)10

**INFORME RELATIU A LA IMPLEMENTACIÓ DEL CONVENI DEL CONSELL
D'EUROPA SOBRE LA LLUITA CONTRA EL TRÀFIC D'ÉSSERS HUMANS PER
ANDORRA**

SEGONA TANDA D'AVALUACIÓ

Adoptat el 22 de març del 2019

Publicat el 3 de juliol del 2019

Aquest document és una traducció de la versió original francesa.

Secretariat del Conveni del Consell d'Europa
sobre la Lluita contra el Tràfic d'Éssers Humans
(GRETA i Comitè de les Parts)
Consell d'Europa
F-67075 Estrasburg Cedex
França

trafficking@coe.int

<https://www.coe.int/fr/web/anti-human-trafficking>

Taula de continguts

Preàmbul.....	5
I. Introducció	6
II. Avenços principals en la implementació del Conveni per Andorra	9
1. Tendències emergents en el tràfic d'éssers humans i les formes d'explotació	9
2. Avenços en el marc legal	9
3. Avenços en el marc institucional.....	11
4. Plans d'actuació nacionals.....	11
5. Formació de professionals implicats	11
6. Obtenció de dades i investigació.....	12
III. Resultats article per article.....	14
1. Prevenció del tràfic d'éssers humans	14
a. Mesures de conscienciació del TEH (article 5)	14
b. Mesures de prevenció del TEH amb la finalitat d'explotació laboral (article 5)	14
c. Mesures de prevenció del tràfic de menors (article 5)	16
d. Mesures de prevenció del tràfic d'éssers humans amb la finalitat d'extracció d'òrgans (article 5).....	16
e. Mesures per desincentivar la demanda (article 6).....	17
f. Mesures frontereres (article 7)	18
2. Mesures per protegir i promoure els drets de les víctimes, garantint la igualtat entre dones i homes.....	18
a. Identificació de les víctimes del TEH (article 10)	18
b. Mesures d'assistència (article 12)	20
c. Identificació de víctimes infantils de tràfic i assistència per a aquests menors (articles 10 i 12)	22
d. Protecció de la vida privada (article 11)	23
e. Període de reflexió i de recuperació (article 13)	24
f. Permisos de residència (article 14)	24
g. Compensació i solucions jurídiques (article 15)	25
h. Repatriació i retorn de les víctimes (article 16).....	26
3. Dret penal material	27
a. Criminalització del tràfic d'éssers humans (article 18).....	27
b. Criminalització de l'ús de serveis d'una víctima (article 19).....	29
c. Responsabilitat de les persones jurídiques (article 22).....	29
d. No sanció de les víctimes del TEH (article 26)	29
4. Investigació, enjudiciament i llei processal.....	30

a.	Mesures relatives a garantir les investigacions efectives (articles 1, 27 i 29)	30
b.	Protecció de testimonis i víctimes (articles 28 i 30)	32
c.	Jurisdicció (article 31)	33
5.	Cooperació internacional i cooperació amb la societat civil	33
a.	Cooperació internacional (articles 32 i 33)	33
b.	Cooperació amb la societat civil (article 35)	34
IV.	Conclusions	34
ANNEX		40
	Llista d'organismes públics i intergovernamentals, organitzacions no governamentals i altres actors de la societat civil amb els quals el GRETA va dur a terme consultes	40
	Comentaris del Govern	41

Preàmbul

El Grup d'Experts en la Lluita contra el Tràfic d'Éssers Humans (GRETA) ha estat establert de conformitat amb l'article 36 del Conveni del Consell d'Europa sobre la lluita contra el tràfic d'éssers humans («el Conveni»), que va entrar en vigor l'1 de febrer del 2008.

El GRETA es compon de 15 experts imparcials i independents provinents de diferents àmbits, que han estat seleccionats d'acord amb la seva experiència professional en les àrees cobertes pel Conveni. El mandat dels membres del GRETA és de quatre anys, i pot renovar-se una vegada.

El GRETA s'encarrega de supervisar la implementació del Conveni per les parts i de redactar informes que avaluïn les mesures que ha pres cada part. De conformitat amb l'article 38, paràgraf 1, del Conveni, el GRETA avalua la implementació del Conveni en seguiment d'un procediment dividit en dos tandes. Al principi de cada tanda, el GRETA selecciona les disposicions específiques sobre les quals s'haurà de basar el procediment d'avaluació i defineix els mitjans més apropiats per dur a terme l'avaluació. El GRETA adopta un qüestionari per a cada tanda d'avaluació que serveix de base per a l'avaluació i va dirigit a totes les parts.

La primera tanda d'avaluació es va iniciar el mes de febrer del 2010 i el qüestionari per a aquesta tanda es va enviar a totes les parts de conformitat amb un calendari adoptat pel GRETA, el qual reflectia el moment d'entrada en vigor del Conveni per a cada part. El GRETA va organitzar visites estatals a totes les parts per tal d'obtenir informació addicional i reunir-se amb els actors implicats, governamentals i no governamentals. A principis del 2014, la majoria de les parts ja havien estat avaluades o eren avaluades per primer cop, mentre el nombre de parts del Conveni seguia augmentant.

Posteriorment a la primera tanda de supervisió, que va proporcionar una vista general de la implementació del Conveni per cada part, el GRETA va decidir iniciar la segona tanda d'avaluació del Conveni el 15 de maig del 2014. El GRETA ha decidit examinar durant aquesta tanda d'avaluació l'impacte de polítiques, mesures pràctiques i legislatives de prevenció del tràfic de persones, la protecció dels drets de les víctimes del tràfic i l'enjudiciament dels traficants. L'adopció d'un punt de vista basat en els drets humans per lluitar contra el tràfic de persones roman al centre de la segona tanda d'avaluació. A més, es dedica una atenció especial a les mesures adoptades per afrontar els nous corrents en el tràfic de persones i la vulnerabilitat dels menors al tràfic. En el segon període d'avaluació, el GRETA ha adoptat un qüestionari que s'haurà d'enviar a tots els estats que formin part del Conveni que s'han sotmès a la primera tanda d'avaluació, en seguiment d'un calendari aprovat pel GRETA.

Els informes del GRETA es basen en informació recopilada d'una varietat de fonts i contenen recomanacions amb la finalitat de reforçar la implementació del Conveni per la part implicada. En les seves recomanacions, el GRETA ha adoptat l'ús de tres verbs diferents —*exhortar*, *considerar* i *recomanar*—, que corresponen a diferents nivells d'urgència de l'actuació recomanada per fer que la legislació o pràctica compleixi amb el Conveni. El GRETA utilitza el verb *exhortar* quan considera que la legislació o les polítiques del país no compleixen el Conveni, o quan descobreix que, malgrat l'existència de disposicions legals i altres mesures, la implementació d'una obligació de la Convenció és insuficient. En altres situacions, el GRETA «considera» que és necessari fer millores per tal de complir totalment una obligació del Conveni. Quan «recomana» a un país que continuï amb els seus esforços en una àrea determinada, el GRETA reconeix que les autoritats van pel bon camí.

Pel que fa al procediment per a la preparació dels informes, el GRETA examina un informe preliminar en una sessió plenària. El procés de diàleg confidencial amb les autoritats nacionals permet

que aquestes últimes proporcionin, en dos mesos, comentaris en relació amb l'informe preliminar del GRETA amb un punt de vista que aportí informació addicional o que corregixi possibles errors factuais. El GRETA té en compte aquests comentaris quan estableix el seu informe final. L'informe final és adoptat pel GRETA en una sessió plenària i transmès a la part implicada, a la qual s'invita a presentar tots els comentaris definitius. Quan expira el límit de temps d'un mes, l'informe del GRETA, juntament amb els eventuais comentaris definitius efectuats per les autoritats nacionals, es fa públic i s'envia al Comitè de les Parts del Conveni.

I. Introducció

1. La primera avaluació de la implementació del Conveni del Consell d'Europa sobre la lluita contra el tràfic d'éssers humans («el Conveni») per Andorra va tenir lloc el 2013-2014. Posteriorment a la recepció de la resposta d'Andorra al primer qüestionari del GRETA el 3 de juliol del 2013, es va organitzar una visita d'avaluació de país del 27 al 29 de novembre del 2013. L'informe preliminar sobre Andorra va ser examinat en la 19a reunió (17-21 de març del 2014) i l'informe final va ser adoptat en la 20a reunió (del 30 de juny al 4 de juliol del 2014). En seguiment de la recepció dels comentaris de les autoritats andorranes, el 10 de juny del 2014, l'informe final del GRETA va ser publicat el 4 de juliol del 2014.¹

2. En el seu primer informe, el GRETA va observar que s'està preparant una llei que tracta sobre el delictes de tràfic d'éssers humans, que s'inclourà en el Codi penal andorrà, i va instar les autoritats que establissin una coordinació entre els diversos actors implicats; concretament, la Policia, fiscals i batlles, inspectors de treball i treballadors socials haurien d'estar sensibilitzats en relació amb el tràfic d'éssers humans, i la societat civil i el públic en general, incloent-hi grups vulnerables al tràfic, com els menors, les dones en situacions de vulnerabilitat i els treballadors migrants, han de ser informats sobre els riscos del tràfic d'éssers humans. El GRETA va considerar que les autoritats andorranes també haurien de prendre totes les mesures necessàries per assegurar que es pot proporcionar assistència adaptada a les necessitats de víctimes del tràfic per tal d'ajudar-les en la seva rehabilitació física, psicològica i social. A més, el GRETA va recordar que s'havia d'incloure un període de com a mínim 30 dies a la llei interna per permetre que les víctimes del tràfic es recuperin de la situació d'explotació en què es trobaven i prendre una decisió informada sobre la seva possible cooperació amb la investigació i les autoritats judicials. El GRETA va emfatitzar la necessitat de preveure legalment un permís de residència renovable per a víctimes del tràfic l'estada de les quals és necessària degut a la seva situació personal i a l'efecte de la seva cooperació en el marc de les investigacions de procediments penals. Finalment, el GRETA va instar les autoritats andorranes que establissin sancions efectives, proporcionades i dissuasives contra els perpetradors.

3. D'acord amb l'informe del GRETA, el 5 de desembre del 2014, el Comitè de les Parts del Conveni va adoptar una recomanació per a les autoritats andorranes, a les quals sol·licitava informar sobre les mesures implementades abans del 5 de desembre del 2016.² L'informe entregat per les autoritats andorranes va ser considerat en la 20a reunió del Comitè de les Parts (10 de març del 2017).

¹ L'informe relatiu a la implementació del Conveni del Consell d'Europa sobre la lluita contra el tràfic d'éssers humans per Andorra (2014)16, disponible a: <http://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680630c61>

² Recomanació CP(2014)14 sobre la implementació del Conveni del Consell d'Europa sobre la lluita contra el tràfic d'éssers humans per Andorra, adoptada en la 15a reunió del Comitè de les Parts el 5 de desembre del 2014, disponible a: <https://rm.coe.int/1680630c60>

El Comitè de les Parts va decidir transmetre l'informe de les autoritats al GRETA perquè el tingués en consideració i per fer-lo públic.³

4. L'1 de juny del 2017, el GRETA va iniciar la segona tanda d'avaluació del Conveni en relació amb Andorra enviant el qüestionari d'aquesta tanda a les autoritats. La data límit per entregar la resposta al qüestionari era el 2 de novembre del 2017. Andorra va lliurar la seva resposta l'11 d'octubre del 2017.

5. En la preparació d'aquest informe, el GRETA va utilitzar la resposta al qüestionari lliurada per les autoritats andorranes, l'informe mencionat anteriorment entregat per les autoritats al Comitè de les Parts i informació rebuda de la societat civil. Una visita d'avaluació va tenir lloc entre el 13 i el 15 de juny del 2018, per tal de dur a terme reunions amb actors governamentals i no governamentals rellevants, recopilar informació addicional i examinar la implementació pràctica de mesures adoptades. La visita la va dur a terme una delegació composta per:

- Sr. Frédéric Kurz, membre del GRETA;
- Sra. Nathalie Martin, membre del GRETA;
- Sr. Alexander Bartling, administrador al Secretariat del Conveni;
- Sra. Evgenia Giakoumopoulou, administradora al Secretariat del Conveni.

6. Durant la visita, la delegació del GRETA va mantenir consultes amb funcionaris del Departament d'Interior i Justícia, el Departament d'Afers Socials, el Ministeri d'Afers Estrangers, el cos policial, Inspecció de Treball, el Servei d'Immigració i el Ministeri Fiscal, i membres del cos judicial. La delegació també es va reunir amb membres del Consell General i amb el raonador del ciutadà, Sr. Marc Vila Amigó.

7. Durant el curs de la visita, la delegació del GRETA va visitar el Centre d'Acolliment d'Infants i Joves, sota la responsabilitat del Ministeri d'Afers Socials, que podria acollir menors víctimes del tràfic.

8. La delegació del GRETA va mantenir a part reunions amb representants de l'ONG Càritas, la Unió Sindical d'Andorra, l'Institut Andorrà per als Drets Humans, el Col·legi d'Advocats i l'Unicef Andorra.

9. La llista de les autoritats nacionals, ONG i altres organitzacions amb les quals la delegació va dur a terme consultes es descriu a l'annex d'aquest informe. El GRETA agraeix la informació que han proporcionat.

10. El GRETA desitja fer constar en acta l'excel·lent cooperació proporcionada per les autoritats andorranes durant la segona visita d'avaluació pel GRETA, i concretament per la persona de contacte nomenada per les autoritats, Sra. Patricia Quillacq, cap de la secció de relacions internacionals i cooperació jurídica del Departament de Justícia i Interior, del Ministeri d'Afers Socials, d'Interior i de Justícia.

11. La versió preliminar d'aquest informe va ser aprovada pel GRETA en la 33a reunió (3-7 de desembre del 2018), i es va entregar a les autoritats andorranes perquè formulessin comentaris el 21 de desembre del 2018. Els comentaris de les autoritats andorranes es van rebre el 20 de febrer del 2019 i van ser tinguts en compte pel GRETA en el moment d'adoptar l'informe final en la 34a reunió (18-22 de març del 2019). L'informe cobreix la situació fins al 22 de març del 2019; els avenços des

³ <https://rm.coe.int/doc/09000016806fd514>

d'aquella data no es tenen en compte en l'anàlisi ni en les conclusions que es troben a continuació. Les conclusions resumeixen els progressos que s'han fet des del primer informe, els problemes que requereixen actuació immediata i altres àrees que requereixen actuacions addicionals (vegeu les pàgines 33-37).

II. Avenços principals en la implementació del Conveni per Andorra

1. Tendències emergents en el tràfic d'éssers humans i les formes d'explotació

12. No s'han identificat víctimes del tràfic al territori del Principat d'Andorra, que té menys de 80.000 habitants (74.794 el 2017⁴) en un territori de 467.63 km² ubicat entre França i Espanya. Andorra no forma part de l'espai Schengen i, per tant, manté una vigilància constant en les seves dos fronteres i té dos rutes d'accés (cap a França i cap a Espanya). No obstant això, com s'ha emfatitzat en el primer informe del GRETA, alguns sectors poden presentar riscos d'explotació, particularment els que contracten treballadors temporers (estacions d'esquí, construcció, serveis d'hoteleria, restauració), així com el de l'ocupació de treballadors domèstics. No obstant això, l'absència de procediments sistemàtics d'identificació i la manca de formació podrien explicar que no s'hagin detectat casos de tràfic.

2. Avenços en el marc legal

13. El marc legal del Principat d'Andorra s'ha desenvolupat considerablement des de la primera tanda d'avaluació, ja que el Principat d'Andorra ha pres diverses mesures per convertir el tràfic d'éssers humans en un delictes i reforçar la protecció de les víctimes. La Llei 40/2014 de modificació del Codi penal introduïa els delictes següents: el tràfic d'éssers humans amb finalitat d'extreure òrgans (article 121 *bis* del Codi penal) i el tràfic d'éssers humans amb finalitat d'esclavitud o servitud (article 134 *bis* del Codi penal), així com el tràfic d'éssers humans amb finalitat d'explotació sexual (article 157 *bis* del Codi penal).

14. La Llei de mesures per lluitar contra el tràfic d'éssers humans i protegir-ne les víctimes va ser aprovada pel Consell General el 25 de maig del 2017, i va entrar en vigor el 14 de juny del 2017 (publicada en el *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra* núm. 39, del 14 de juny del 2017). Aquesta Llei (Llei 9/2017) adapta la legislació andorrana mitjançant la modificació de diverses lleis ja en vigor amb la intenció de complir les obligacions que provenen del Conveni del Consell d'Europa sobre la lluita contra el tràfic d'éssers humans. Concretament, modifica la Llei sobre immigració (Llei 9/2012) a través de la introducció d'un període de reflexió i de recuperació, i de la introducció d'un permís de residència i de treball que pot ser emès un cop exhaurit el període de reflexió i de recuperació, i defineix els criteris per atorgar-lo i renovar-lo. La Llei 9/2017 també modifica la Llei 6/2014, de serveis socials i sociosanitaris, establint disposicions relatives a serveis i assistència per a la recuperació física, psicològica i social de les víctimes del tràfic, incloent-hi retorns assistits al país d'origen o qualsevol altre país que ofereixi el nivell de seguretat requerit, quan ho sol·liciti la víctima. Finalment, la nova llei modifica la Llei 17/2008, de la seguretat social, de manera que les víctimes del tràfic i els seus fills menors puguin rebre el reemborsament del 100% de les prestacions i es puguin incloure en règims especials de la seguretat social. La Llei del 2017 estipula la necessitat d'establir un programa per a la detecció precoç de víctimes del tràfic d'éssers humans (TEH). Es proporcionarà informació addicional sobre el text que defineix el delictes en la secció sobre dret penal substantiu (vegeu els paràgrafs 110-116).

15. El GRETA constata, concretament, que de conformitat amb la disposició final de la Llei 9/2017, relativa a la protecció de víctimes de tràfic d'éssers humans, que preveu l'elaboració d'un programa nacional per a la detecció precoç del tràfic d'éssers humans, el Govern va aprovar un Protocol d'actuació per a la protecció de víctimes del tràfic d'éssers humans el 6 de juny del 2018. La finalitat del Protocol és assegurar la coordinació entre els diferents actors implicats, incloent-hi les administracions competents, els organismes d'assistència i la societat civil, cosa que el converteix en un mecanisme nacional d'orientació. El Protocol utilitza la mateixa definició de *tràfic d'éssers humans* que la que es preveu en el Codi penal andorrà, que gira exclusivament entorn del tràfic d'éssers humans amb finalitat d'extracció d'òrgans (article 121 *bis*), esclavitud o servitud (article 134 *bis*) i explotació sexual (article 157 *bis*). El Protocol identifica la policia com a única autoritat competent per a la identificació de les víctimes del tràfic i indica el procediment que cal seguir en cas de detecció de possibles víctimes de tràfic, de cara al reconeixement com a víctimes i per dur a terme correctament les entrevistes. Proporciona mesures d'assistència i protecció, un període de reflexió i de recuperació i un permís de residència, el retorn voluntari i drets específics per a menors víctimes del tràfic d'éssers humans. Finalment, té una «llista de comprovació que facilita la identificació de les víctimes». De conformitat amb la informació proporcionada per les autoritats andorranes, el Protocol d'actuació té el valor d'un acord adoptat pel Consell de Ministres, com preveu la Llei del Govern, del 15 de desembre del 2000 (article 16), que obté valor reglamentari total a partir del moment de la publicació en el *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

16. El GRETA també va ser informat d'una determinada quantitat d'avenços legislatius en àrees d'immigració i d'asil. Es va aprovar inicialment una llei que estableix un asil temporal de dos anys per a refugiats de Síria, a la vegada que es va obrir el corredor humanitari de Sant Egidí,⁵ seguida per la Llei 4/2018, aprovada el mes de maig del 2018, que modificava la llei d'immigració amb l'objectiu de compensar la no ratificació de la Convenció de Ginebra del 1951 relativa a l'estatut dels refugiats, que permetia la residència i l'accés a l'educació i al treball a famílies de refugiats (vegeu els paràgrafs 108-109).

17. Des de la primera visita del GRETA a Andorra, la Llei 1/2015, d'eradicació de la violència de gènere i de la violència domèstica, s'ha aprovat per tal d'implementar el Conveni del Consell d'Europa en aquest tema.⁶ En el moment de la segona visita d'avaluació del GRETA, el Govern acabava de presentar un projecte de llei sobre la igualtat i la no-discriminació. Des de llavors, la llei ha estat adoptada pel Consell General durant la sessió del 15 de febrer del 2019. El GRETA va ser informat que s'havia dut a terme una consulta oberta i que s'havia presentat un llibre blanc transversal i col·laboratiu el 7 de maig del 2018. La redacció del llibre blanc, aprovada pel Consell General el 2015, s'ha fet de forma participativa, i s'hi ha associat també la societat civil. El GRETA celebra aquestes iniciatives, que tenen la finalitat de promoure la igualtat de gènere, i constata que les mesures per combatre la violència i els estereotips sexistes i les iniciatives específiques per promoure la independència de les dones són mitjans per contrarestar les profundes causes del tràfic d'éssers humans per diversos motius.

⁵ <https://www.santegidio.org/pageID/30284/langID/fr/itemID/25448/Couloirs-humanitaires--Andorre-ouvre-aussi-ses-portes-aux-r%C3%A9fugi%C3%A9s.html>

⁶ Conveni per a la prevenció i la lluita contra la violència de gènere i la violència domèstica (Conveni d'Istanbul), CETS núm. 210: <https://www.coe.int/fr/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/210>

3. Avenços en el marc institucional

18. La nova Llei 9/2017 i el Protocol d'actuació proporcionen el marc per a la lluita contra el tràfic i la protecció de les víctimes. Les institucions i les entitats mencionades expressament en el Protocol, i que per tant han d'intervenir, són la Policia, en especial el Grup de Delictes contra les Persones i la Unitat de Fronteres i Estrangeria, la Inspecció de Treball i els serveis socials i sociosanitaris, especialment quan s'implica la detecció de possibles víctimes del tràfic. A més, es requerirà a les autoritats judicials i al Ministeri Fiscal que prenguin mesures per implementar procediments penals si es detecten aquestes infraccions. El Ministeri d'Afers Socials, Justícia i Interior és l'únic organisme autoritzat a identificar víctimes. En el cas que es detecti una possible víctima de TEH, es designa una persona de contacte per assistir l'individu en tots els procediments administratius (vegeu el paràgraf 69). Segons les autoritats, aquest Ministeri sembla efectivament l'entitat més adequada per supervisar i també promoure la implementació d'estratègies, polítiques i activitats per lluitar contra el tràfic.

19. En el cas que una víctima sigui un menor no acompanyat, se li assigna un tutor legal. A més, s'ha aprovat un protocol amb el Centre d'Acol·liment d'Infants i Joves (CAI) que indica els passos que cal seguir per salvaguardar l'interès superior del menor.

20. Tal com es menciona en el primer informe del GRETA sobre Andorra, existeixen diverses associacions la missió de les quals és protegir els drets de les persones vulnerables, així com un nombre de sindicats o federacions sindicals (Unió Sindical d'Andorra o USdA). Les organitzacions no governamentals cooperen amb les autoritats, i en el cas que els membres d'una determinada associació detectessin signes que suggerissin que algú ha estat víctima de TEH, enviarien la persona als serveis habilitats mencionats anteriorment. La protecció de menors en dificultat és també una activitat prioritària per a l'Unicef, que té una oficina a Andorra que també dirigeix projectes locals per promoure la protecció dels drets del menor.

4. Plans d'actuació nacionals

21. Andorra no té un pla d'actuació nacional per combatre el tràfic d'éssers humans. Com que no s'han detectat víctimes, les autoritats andorranes no consideren actualment que la lluita contra el tràfic sigui una prioritat, i no tenen previst elaborar a curt termini un pla d'acció nacional específic per tractar el tràfic d'éssers humans. En aquest context, les autoritats van fer referència als recursos econòmics i humans limitats, i a la necessitat de ser estratègics en les seves prioritats de decisió de treball.

22. El GRETA constata que l'adopció del Protocol d'actuació és un pas en la direcció correcta en la mesura que constitueix de fet un mecanisme nacional d'orientació i proporciona una directriu en el cas de detectar casos de tràfic. **No obstant això, amb l'objectiu de complir les obligacions sota el Conveni, el GRETA urgeix les autoritats andorranes a adoptar algun tipus de document de política estratègica, centrat en mesures de prevenció i de conscienciació del TEH i la formació a professionals rellevants, o a incorporar mesures de prevenció del tràfic d'éssers humans en el Protocol d'actuació o en algun altre pla d'actuació nacional ja establert, i a assegurar que s'assignen els recursos adequats i que s'estableixi un calendari per a la implementació de les activitats.**

5. Formació de professionals implicats

23. En el seu primer informe, el GRETA va emfatitzar la possible relació entre la manca de formació en la detecció de víctimes del tràfic i el fet que encara no s'hagin detectat víctimes del tràfic. El GRETA

reitera que, encara que no s'hagin trobat casos de tràfic a Andorra, és indispensable formar els professionals implicats per tal que siguin capaços de detectar signes de tràfic i reaccionar de conformitat amb les disposicions del Conveni.

24. Encara no hi ha formació o conscienciació del tràfic d'éssers humans a Andorra per als diferents actors que poden entrar en contacte amb possibles víctimes del tràfic. No obstant això, la formació, fins i tot sobre el tràfic d'éssers humans, es troba disponible a França i a Espanya per a diferents categories de professionals, de manera voluntària, concretament per a agents de les forces de seguretat, fiscals i jutges. En els seus comentaris sobre l'informe preliminar del GRETA, les autoritats andorranes han mencionat exemples de formació que han rebut professionals andorrans en relació amb el TEH⁷ i van indicar la intenció de la Policia de participar en conferències i formacions el 2019.⁸

25. Pel que fa a les forces de l'ordre, la formació en la detecció de documents falsificats s'organitza anualment per a totes les unitats. El GRETA va ser informat que estava previst que dos agents de policia especialitzats de la Unitat de Fronteres i Estrangeria rebessin formació en tràfic d'éssers humans a Espanya, el mes de novembre del 2018. **El GRETA anima el personal del Grup de Delictes contra les Persones de la policia judicial, així com els agents de policia que treballin al Servei d'Immigració, que segueixin aquesta formació.**

26. Com a part de la seva formació continuada, els batlles i fiscals poden rebre formació sobre el tràfic d'éssers humans en el marc de la col·laboració amb Espanya i França. El GRETA constata que alguns membres del poder judicial tenen formació en l'àrea del ciberdelicte i participen en els tallers de la Conferència Octopus dirigits pel Consell d'Europa.

27. Els advocats tampoc no reben formació sobre tràfic d'éssers humans, però poden apuntar-se a cursos sobre ciberdelictes i violència de gènere.

28. Donada la manca de progrés en relació amb la formació específica en el tràfic d'éssers humans per als professionals implicats, i en vista de l'entrada en vigor de la nova Llei 9/2017 i de l'adopció del Protocol d'actuació per a la lluita contra el tràfic d'éssers humans i per protegir-ne les víctimes, **el GRETA considera que les autoritats andorranes haurien de prendre mesures per assegurar que es proporciona formació sobre el tràfic, a Andorra o a l'estranger, als membres de les forces de l'ordre, membres del poder judicial, inspectors de treball, advocats, treballadors socials, professionals de la infància, personal sanitari i altres grups implicats, per tal de millorar la detecció de les possibles víctimes i el tracte que se'ls proporciona. A més, les associacions orientades a salvaguardar els drets de les persones vulnerables i els sindicats haurien de rebre una formació sobre el tràfic, les seves diverses formes i l'aplicació del Protocol d'actuació per lluitar contra el tràfic.**

6. Obtenció de dades i investigació

29. En el seu primer informe, el GRETA va animar les autoritats andorranes a considerar com s'havien d'obtenir les dades de les víctimes del tràfic d'éssers humans, tenint en compte el seu dret a la protecció de dades personals, i donar suport a la investigació sobre temes relatius al TEH.

30. El GRETA no ha estat informat sobre cap investigació o projecte d'investigació relatiu al TEH a Andorra.

⁷ Formació en línia del Consell d'Europa en la plataforma HELP; formació de l'OSCE a Vicenza, Itàlia (Lluita contra el tràfic d'éssers humans en rutes de migració).

⁸ Formació de l'OSCE a Viena el mes d'abril del 2019.

31. El GRETA considera que les autoritats andorranes haurien d'incrementar els seus esforços per dur a terme la investigació sobre temes relatius al TEH i donar-hi suport com a prova de futures mesures polítiques. Les àrees en què es podria investigar inclouen el TEH amb finalitat d'explotació sexual, el TEH amb finalitat d'explotació laboral en diferents sectors de l'economia (feina domèstica, feina de temporada en estacions d'esquí, construcció i serveis d'hoteleria) i el tràfic de menors per a diverses formes d'explotació (incloent-hi la difusió en directe, en línia, organitzada d'abús sexual de menors).

III. Resultats article per article

1. Prevenció del tràfic d'éssers humans

a. Mesures de conscienciació del TEH (article 5)

32. En el seu primer informe, el GRETA va considerar que les autoritats andorranes haurien de dur a terme iniciatives per conscienciar sobre el tràfic d'éssers humans i les diferents formes d'explotació que implica, dirigides al públic general (incloent-hi les escoles), la societat civil i els sectors econòmics exposats tradicionalment al tràfic. També se'ls recomanava considerar les mesures que es poguessin preveure per a grups vulnerables al tràfic, especialment els menors, les dones que necessitin protecció i assistència o els treballadors migrants.

33. No es van dur a terme activitats de conscienciació a Andorra durant el període de l'informe. El GRETA va ser informat que, com a conseqüència directa de la visita d'avaluació, es va dirigir una actuació per incrementar la conscienciació del públic general el mes de setembre del 2018, mitjançant la publicació d'un fullet que presentava recomanacions preventives.⁹ El fullet va dirigit als menors, pares, empleats i persones que viatgin fora, per sensibilitzar-los de situacions perilloses que poden exposar-los a riscos de tràfic, i proporciona un número de telèfon gratuït (181) al qual poden trucar per demanar assistència.

34. El Raonador del Ciutadà va indicar la seva intenció de visitar escoles per tal de conscienciar sobre problemes de TEH. El GRETA dona suport a la iniciativa.

35. Tenint en compte que la conscienciació és essencial per prevenir el TEH i detectar-ne possibles casos, **el GRETA considera que les autoritats andorranes han de continuar duent a terme iniciatives de conscienciació del TEH per a les diferents formes d'explotació, entre el públic general i els grups de risc. S'hauria d'avaluar l'impacte de les mesures.**

b. Mesures de prevenció del TEH amb finalitat d'explotació laboral (article 5)

36. Encara que no s'hagin detectat casos de tràfic amb finalitat d'explotació laboral, les autoritats andorranes van reconèixer que alguns sectors, principalment les feines de temporada i la feina domèstica, es troben especialment en risc d'explotació, ja que les persones en qüestió sovint no coneixen els drets que tenen i poden ser contractades fora del marc legal establert per la legislació laboral.

37. Pel que fa als treballadors domèstics, provenen principalment de les Filipines, i és el Consolat de les Filipines qui els reconeix un cop han arribat. Si una persona anés a viure a Andorra sense passar pel Consolat, aquest darrer avisaria la Policia, que llavors duria a terme verificacions. Segons les autoritats andorranes, la reduïda dimensió de la comunitat filipina faria que un cas d'explotació es posés ràpidament en coneixement.

38. En el moment de la visita del GRETA, la Inspecció de Treball es componia de cinc inspectors de treball per cobrir entre 37.000 i 38.000 treballadors.¹⁰ Des de la visita, les autoritats van declarar que havien afegit dos inspectors addicionals a la plantilla.

⁹ El tríptic està disponible en català a:

https://www.aferssocials.ad/images/stories/Collectius/Igualtat/Triptic_SAVTEH.pdf

¹⁰ Els inspectors porten unes 4.500 consultes cara a cara, a les oficines d'Inspecció de Treball, i unes 15.000 consultes per telèfon.

39. Només unes poques inspeccions es duen a terme *in situ*, normalment en resposta a queixes o en el cas d'accidents laborals. És molt poc habitual que es facin inspeccions d'ofici, però les autoritats van recalcar el fet que poden produir-se visites no anunciades. Hi ha unes 700 inspeccions que impliquen la presa de declaracions i la producció d'un informe, centrant-se principalment en verificacions relatives a la seguretat laboral. Les autoritats van especificar que l'abús relacionat amb la feina, com les hores extres no pagades, no té naturalesa penal, a la vegada que les visites privades a domicilis particulars no són competència d'Inspecció de Treball, i els casos que requerissin preocupacions o sospites d'explotació de feina domèstica serien competència de la Policia. El nou Protocol d'actuació estableix en aquest aspecte que els inspectors de treball poden implementar les mesures i verificacions necessàries dins la seva competència per tal de detectar situacions d'explotació laboral. S'especifica a l'article 5 del Protocol que «si, durant una inspecció, els inspectors de treball detecten signes de tràfic d'éssers humans, han de notificar-ho immediatament al Ministeri Fiscal, així com a la policia per tal que aquesta última pugui dur a terme les investigacions necessàries i iniciï el procés d'identificació, sense impedir que es duguin a terme els procediments corresponents de manera conjunta i organitzada. En aquest cas, el Departament d'Inspecció de Treball hauria d'enviar l'informe establint els fets, les persones implicades, l'evidència obtinguda i tota altra informació d'interès».

40. Les lleis i polítiques d'Andorra en matèria d'immigració són particularment rígides i depenen de quotes d'immigració,¹¹ de conformitat amb criteris estrictes i fonamentats legalment, segons el tipus de permís de residència sol·licitat. És obligatori justificar uns ingressos o un contracte laboral remunerat, i també estar registrat a la Seguretat Social. Ningú no es pot quedar a viure a Andorra sense permisos de residència i de treball, donat que aquesta documentació és necessària per obrir un compte bancari, llogar un habitatge, inscriure els infants a l'escola, etc. Els reemborsaments de despeses sanitàries i altres serveis socials només poden ser accessibles per a persones registrades que cotitzen a la Seguretat Social. A més, els treballadors estrangers han d'estar declarats al Servei d'Immigració, cosa que facilita la verificació cas per cas, i els treballadors de la construcció han de sotmetre's a un reconeixement mèdic obligatori per tal d'obtenir un certificat que els declara aptes per a la feina. Segons les autoritats andorranes, aquests criteris fan que sigui molt complex, i per tant improbable, que hi hagi gent que es trobi de forma irregular al país. Els turistes només poden estar a Andorra un màxim de tres mesos i no se'ls permet dur a terme cap activitat professional sense un permís del Servei d'Immigració. Les persones que no resideixin legalment a Andorra no es poden registrar a la seguretat social ni rebre assistència social.

41. Tot constatant que la intenció d'Andorra és assegurar que tothom està en el territori de manera legal, el GRETA expressa la seva preocupació pel fet que els obstacles administratius i legals creats pel sistema actual puguin situar possibles víctimes del tràfic en una situació vulnerable i precària i, per tant, de dependència dels traficants.

42. Les autoritats han declarat que no s'han trobat casos de persones que dormin al lloc de treball. Només s'han descobert uns pocs casos de documents falsificats, però estan relacionats amb persones que van venir a treballar voluntàriament i necessitaven documents falsos per complir els requisits d'un sector determinat.

43. Els representants sindicals van descriure condicions laborals que poden provocar riscos d'explotació: sis dies laborals a la setmana, horaris molt flexibles, hores extres rarament pagades, acomiadament gratuït i tarifes cares d'advocats en cas de disputa. Els seus esforços per obtenir una

¹¹ Un Reglament de quotes d'immigració fixa els mínims que s'han de complir.

setmana laboral de 40 hores no han tingut èxit, i els sindicats no reben ajudes ni subvencions i, per tant, tenen molt pocs recursos per dur a terme estudis sobre la situació dels treballadors.

44. El GRETA urgeix les autoritats andorranes a prendre mesures per prevenir el TEH amb finalitat d'exploració laboral, incloent-hi:

- conscienciar els professionals implicats (agents de policia, inspectors de treball, agents tributaris, fiscals, batlles) sobre aquesta forma de tràfic i els drets de les víctimes;
- conscienciar el públic general i, en iniciatives específiques, els treballadors migrants sobre el risc del tràfic amb finalitat d'exploració laboral;
- assegurar que les atribucions dels inspectors de treball els permetin contribuir a prevenir i a detectar els casos de tràfic amb finalitat d'exploració laboral, incloent-hi a l'interior de les llars;
- treballar en estreta col·laboració amb els sindicats, la societat civil i el sector privat per conscienciar sobre el tràfic amb finalitat d'exploració laboral, i enfortir la responsabilitat social corporativa, basant-se en els Principis rectors de comerç i drets humans¹² i en la Recomanació CM/Rec (2016)3 sobre drets humans i comerç.¹³

c. Mesures de prevenció del tràfic de menors (article 5)

45. El GRETA ha estat informat que s'han dut a terme iniciatives de conscienciació l'any 2018, especialment mitjançant la publicació d'un fullet distribuït al públic general per alertar dels riscos del tràfic i proporcionant un número de telèfon gratuït (vegeu el paràgraf 33).

46. El GRETA considera que les autoritats andorranes haurien de prendre mesures addicionals per prevenir el tràfic de menors, concretament:

- enfortir el rol i la capacitat dels sistemes de protecció dels menors i informar sobre possibles casos de tràfic les autoritats competents;
- promoure la seguretat dels menors en línia i alertar els actors rellevants dels riscos del tràfic de menors comès a través d'Internet.

d. Mesures de prevenció del tràfic d'éssers humans amb finalitat d'extracció d'òrgans (article 5)

47. El GRETA constata que, encara que el tràfic d'éssers humans amb finalitat d'extracció d'òrgans definit pel Conveni i el tràfic d'òrgans definit pels articles 4 a 8 del Conveni del Consell d'Europa contra el tràfic d'òrgans humans¹⁴ són dos delictes diferents, tenen certes similituds i comparteixen orígens similars, com l'escassetat d'òrgans per satisfer la demanda de trasplantaments, una economia pobra i altres condicions que situen persones en una posició vulnerable. Així doncs, mesures de prevenció de

¹² http://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf

¹³ Recomanació CM/Rec (2016)3 del Comitè de Ministres dels estats membres sobre drets humans i comerç, adoptada pel Comitè de Ministres el 2 de març del 2016 en la 1.249a reunió dels representants dels ministres.

¹⁴ Obert per a la firma a Santiago de Compostel·la el 25 de març del 2015, vigent des de l'1 de març del 2018.

tràfic d'òrgans poden ajudar a prevenir el tràfic amb finalitat d'extracció d'òrgans i viceversa.¹⁵ Entre les mesures preventives necessàries, el GRETA emfatitza la importància d'un sistema nacional transparent i robust per a l'extracció i el trasplantament d'òrgans humans i la necessitat d'una formació dels professionals sanitaris. El GRETA també subratlla la importància de dur a terme una investigació exhaustiva de cada cas en què hi ha informació o sospita de tràfic amb finalitat d'extracció d'òrgans, centrant-se en l'abús de la vulnerabilitat del «donant» i assegurant que els «donants» es tracten com a víctimes de tràfic d'éssers humans.

48. En el territori andorrà no hi ha una estructura que permeti efectuar *in situ* l'extracció o el trasplantament d'òrgans amb efecte de donació (sia de donants vius o morts). Conseqüentment, aquestes operacions es duen a terme fora del país, de conformitat amb els procediments aplicables en els països implicats.

49. El tràfic d'éssers humans amb finalitat d'extracció d'òrgans és una infracció penal de la legislació andorrana en virtut dels articles 121 i 121 *bis* del Codi penal. Conforme a les disposicions de l'article 121, tota persona que, sense autorització administrativa o judicial, ofereix o accepta òrgans humans, teixits, cèl·lules o gàmetes o hi trafica pot ser castigada amb una pena de presó de tres mesos a tres anys, així com amb la inhabilitació pel que fa a la pràctica professional fins a cinc anys. Les circumstàncies s'agregen quan els òrgans han estat extrets il·legalment, si la víctima és un menor o particularment vulnerable, o si aquests actes es duen a terme en el marc d'una organització criminal. L'article 121 *bis* estableix que «tota persona que, amb finalitat d'extreure òrgans, contracta, transporta, transfereix, guarda o rep una o més persones, serà castigada amb una pena de presó d'entre dos i sis anys, sense perjudici, si escau, de sancions que puguin imposar-se per altres delictes comesos, en els quals es fa servir com a mínim un dels següents mitjans: a) quan s'utilitza la violència o altres formes d'intimidació o coacció, o l'amenaça de qualsevol d'aquestes; b) quan existeix frau, engany, abús de poder o d'una posició de vulnerabilitat; c) quan es produeix una oferta o acceptació de pagament o un benefici per obtenir el consentiment d'una persona tenint control de fet o de dret sobre una altra persona»; i «quan no es fa servir cap dels mitjans mencionats al subapartat previ, l'acte que s'hi defineix es considerarà tràfic d'éssers humans amb finalitat d'extracció d'òrgans si es duu a terme en un menor, sense perjudici, si escau, de sancions que es puguin imposar per altres delictes comesos». El fet de posar en perill la vida de la víctima és una circumstància agreujant en tots els casos.

50. Professionals mèdics i altres professionals sanitaris tenen l'obligació d'informar la Policia si tenen sospites de tràfic d'éssers humans amb finalitat d'extracció d'òrgans.

51. **El GRETA anima les autoritats andorranes a firmar i ratificar el Conveni del Consell d'Europa sobre la lluita contra el tràfic d'òrgans humans.**

e. **Mesures per desincentivar la demanda (article 6)**

52. Les autoritats van informar el GRETA que, degut al fet que no s'han detectat casos de tràfic d'éssers humans a Andorra, no s'han pres mesures per desincentivar la demanda de serveis proporcionats per les víctimes del tràfic.

53. **El GRETA considera que les autoritats andorranes haurien d'adoptar mesures legislatives addicionals (vegeu el paràgraf 119), així com altres mesures culturals, socials, educatives i d'altres,**

¹⁵ Vegeu l'estudi adjunt del Consell d'Europa / Nacions Unides sobre «Tràfic d'òrgans, teixits i cèl·lules i tràfic d'éssers humans amb finalitat d'extracció d'òrgans» (2009), concretament les pàgines 55 i 56 (estudi només en anglès, resum executiu en francès), i l'estudi temàtic de l'OSCE «Tràfic d'éssers humans amb finalitat d'extracció d'òrgans a la regió de l'OSCE: anàlisi i resultats», document ocasional de l'OSCE núm. 6 (2013).

per desincentivar la demanda pels serveis prestats per persones sotmeses al tràfic, per a totes les formes d'exploació, en col·laboració amb la societat civil, els sindicats i els mitjans de comunicació.

f. Mesures frontereres (article 7)

54. En el seu primer informe, el GRETA va constatar que només es pot entrar en el territori andorrà a través de dos carreteres, des d'Espanya i França, i els punts per creuar la frontera estan permanentment controlats per la Unitat de Fronteres i Estrangeria i la Policia d'Andorra, que també duu a terme verificacions d'immigració dins del territori i coopera estretament amb les seves homòlogues espanyoles i franceses.¹⁶ Només el transport per carretera connecta Andorra amb França, Espanya i Portugal. Les autoritats andorranes van afirmar que, tot i que el personal de les companyies d'autobusos no rep, per part del Govern d'Andorra, una formació específica per detectar víctimes del tràfic d'éssers humans, el personal i els conductors de les diferents empreses reben instruccions relatives a la seguretat de conformitat amb la legislació comunitària en la matèria. Les empreses d'autobusos que operen entre el Principat d'Andorra i Espanya tenen l'obligació de comunicar la llista de passatgers al Ministeri d'Interior d'Espanya, i això es duu a terme automàticament abans de totes les sortides, sia a Andorra o a Espanya. Com que Andorra no forma part de l'espai Schengen, les autoritats inspeccionen sistemàticament tots els busos que entren i surten del territori a la frontera entre França i Andorra.

55. El Protocol d'actuació, en l'article 5, sobre la detecció de víctimes potencials, estableix que «quan un presumpte cas de tràfic és detectat a la frontera pel personal de la Unitat de Fronteres i Estrangeria, han de notificar-ho al Ministeri Fiscal i al Cos de la Policia». Els annexos del Protocol preliminar estableixen una llista amb els indicadors sota la forma de preguntes per tal de facilitar la identificació de víctimes i de traficants.

56. L'article 9 del Protocol estableix que, un cop s'ha identificat una víctima del tràfic, «s'ha d'avaluar el risc i s'han de seguir les etapes necessàries per proporcionar una protecció apropiada contra possibles actes de represàlia o intimidació, durant i després d'investigacions i procediments judicials contra els perpetradors. En termes específics, aquesta protecció pot incloure protecció física». S'especifica que les forces de l'ordre i les duanes són els qui tenen la tasca de detectar possibles víctimes i persones presents de manera irregular o en posició de vulnerabilitat quan inspeccionin autobusos que entrin al territori andorrà. També existeixen tractats bilaterals específics de cooperació policial i de duanes entre Andorra, França i Espanya que comprenen la cooperació en tots els assumptes criminals, principalment crims transaccionals, incloent-hi el tràfic d'éssers humans.

57. **El GRETA recomana a les autoritats andorranes seguir esforçant-se en la detecció de possibles víctimes del TEH a les fronteres.** El GRETA refereix en aquest context els Principis i directrius recomanats sobre els drets humans en fronteres internacionals (2014) de l'Alt Comissariat pels Drets Humans de les Nacions Unides (HCDH).¹⁷

2. Mesures per protegir i promoure els drets de les víctimes, garantint la igualtat entre dones i homes

a. Identificació de les víctimes del TEH (article 10)

¹⁶ Paràgraf 56 del primer informe del GRETA sobre Andorra.

¹⁷https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Migration/OHCHR_Recommended_Principles_Guidelines_FR.pdf

58. En el seu primer informe, el GRETA va urgir les autoritats andorranes a adoptar les mesures legislatives o altres mesures que puguin ser necessàries per identificar proactivament les víctimes i derivar-les a assistència especialitzada, preveient l'ús d'eines operacionals (com indicadors) per detectar possibles víctimes i implicant els diferents actors que poden entrar en contacte amb víctimes, particularment agents encarregats de fer complir la llei, especialment les forces de l'ordre, els inspectors de treball i les ONG.

59. El Protocol d'actuació del 6 de juny del 2018, d'implementació de la Llei 9/2017, designa en l'article 6 el Cos de la Policia com a organisme competent per iniciar i completar el procediment d'identificació de víctimes del tràfic. S'hi especifica que de seguida que hi hagi «indicis raonables» que suggereixin que un individu pot ser una víctima potencial del TEH, s'activa el procediment d'identificació, i s'han de proporcionar a la possible víctima les mesures de protecció necessàries per a tota la duració d'aquest procediment. El Protocol menciona expressament la detecció per part de la Policia, la Inspecció de Treball, la policia de la Unitat de Fronteres i Estrangeria o organismes d'assistència social o sanitat pública (vegeu també el paràgraf 18). En tots els casos, s'estipula que les sospites de tràfic es comuniquin immediatament al Grup de Delictes contra les Persones de la Policia, així com al Ministeri Fiscal (article 5). Finalment, el Protocol estableix que, de conformitat amb les disposicions de l'article 36 del Codi de procediment penal, tota persona que conegui un possible cas de tràfic d'éssers humans ha de comunicar-ho al Ministeri Fiscal o a la policia d'investigació criminal.

60. L'annex del Protocol d'actuació també estableix una llista de preguntes com a ajuda per a la detecció que constitueix un primer esborrany d'indicadors, però la llista és molt curta i superficial. Segons les autoritats, els indicadors han de desenvolupar-se a mesura que passa el temps. No obstant això, segons el GRETA, tenir indicadors clars per detectar el TEH i identificar-ne les víctimes és un requisit indispensable per a la identificació efectiva de qualsevol cas de TEH.

61. El GRETA també constata que els dos països veïns, França i Espanya, han participat en el projecte per desenvolupar directrius o procediments comuns per a la identificació de víctimes del tràfic (Euro TrafGuID) finançat per la UE. S'han desenvolupat eines pràctiques per a la identificació de primer nivell de víctimes de diverses formes de TEH (explotació sexual, explotació laboral, mendicitat forçosa i activitats il·lícites) i estan disponibles en castellà¹⁸ i en francès.¹⁹

62. Segons la informació obtinguda pel GRETA, si s'identificaven migrants irregulars com a víctimes del tràfic d'éssers humans, se'ls donaven els mateixos drets i protecció sota el Conveni i la legislació nacional que els que tindria qualsevol persona que residís a Andorra amb un permís de residència. No obstant això, el GRETA expressa la seva preocupació pel que fa a la capacitat dels serveis i les autoritats competents per identificar les víctimes del tràfic d'éssers humans presents irregularment, o pel que fa a la possibilitat de la identificació pròpia si escaigués.

63. Mentre s'agraeix l'adopció de la Llei de mesures per lluitar contra el tràfic d'éssers humans i el Protocol d'actuació per a la protecció de les víctimes del tràfic d'éssers humans, **el GRETA considera que les autoritats haurien de prendre mesures addicionals amb les finalitats següents:**

- **proporcionar identificadors per a la identificació de víctimes del TEH, per a les diverses formes d'explotació, a tots els professionals que poden entrar en**

¹⁸ <http://www.violenciagenero.msssi.gob.es/otrasFormas/trata/detectarla/home.htm>

¹⁹ https://renate-europe.net/wp-content/uploads/2013/12/2014.11_identification_1_GUIDELINES.pdf;
https://renate-europe.net/wp-content/uploads/2013/12/2014.11_identification_4_BEGGING.pdf;
https://renate-europe.net/wp-content/uploads/2013/12/2014.11_identification_2_SEXUAL-exploitation.pdf;

contacte amb possibles víctimes del tràfic, per permetre la detecció proactiva de víctimes del tràfic;

- **adaptar les eines desenvolupades en el marc del projecte Euro TrafGuID i fer que estiguin disponibles per als professionals i les autoritats competents a Andorra;**
- **incrementar els esforços per identificar de manera proactiva les víctimes del TEH amb finalitat d'explotació sexual i amb finalitat d'explotació laboral, especialment en els sectors de més risc, a través de la implicació d'inspectors de treball i sindicats, així com promovent l'autoidentificació de les víctimes.**

b. Mesures d'assistència (article 12)

64. En el seu primer informe, el GRETA va urgir les autoritats andorranes a adoptar les mesures legislatives i altres mesures que puguin ser necessàries per proporcionar assistència a víctimes del tràfic d'éssers humans (dones, homes i menors) i ajudar-los en la seva recuperació social, psicològica i física (en particular un allotjament adequat i segur, l'accés a cures mèdiques d'emergència i assistència psicològica i material, així com consells i informació sobre els seus drets en un idioma que la víctima entengui) de conformitat amb l'article 12 del Conveni, fins i tot mitjançant la conscienciació i la formació dels actors implicats.

65. Des de la primera tanda d'avaluació, Andorra ha convertit el tràfic d'éssers humans en un delictes (vegeu el paràgraf 112) i ha adoptat subseqüentment la Llei 9/2017, sobre mesures per lluitar contra el tràfic d'éssers humans i protegir-ne les víctimes, així com el Protocol d'actuació per a la protecció de víctimes del tràfic d'éssers humans. En termes d'assistència, l'article 8 de la Llei 9/2017, complementat pel paràgraf 9 del Protocol d'actuació, proporciona un període de reflexió i recuperació i preveu prestacions econòmiques (cobertura sanitària amb el dret al reemborsament del 100% de les despeses, accés al sistema de suport d'estudis, pagament dels costos de tot retorn assistit al país d'origen), així com la possibilitat d'orientar les víctimes en les mesures d'assistència, incloent-hi l'accés a un habitatge o servei d'acollida familiar, assistència sanitària i psicològica, serveis socials, consell i assistència legal i serveis de traducció i interpretació, així com proporcionar un telèfon d'emergències.

66. A més, el text de la Llei 9/2017 estipula expressament, a l'article 8.1, que «els serveis de suport social, financer i sanitari proporcionats per l'autoritat competent a una víctima de tràfic d'éssers humans no poden anar condicionats a la voluntat de la persona per testificar en procediments penals contra els traficants».

67. De seguida que s'identifiqui una víctima de tràfic d'éssers humans, pot beneficiar-se dels serveis i l'assistència mencionats anteriorment. És suficient tenir un informe policial o que la víctima s'identifiqui ella mateixa; si la víctima és una persona estrangera, el departament d'immigració haurà de comunicar-ho a les autoritats policials o la fiscalia, els quals iniciaran el període de reflexió i recuperació, així com les mesures de serveis i assistència.

68. De conformitat amb el paràgraf 9 del Protocol d'actuació, quan existeixen sospites de tràfic d'éssers humans, la Policia n'ha d'informar el departament encarregat de la política d'igualtat d'adults de manera que es nomeni una persona de contacte. Seria un treballador social qui assistiria la víctima durant el procés d'identificació i en les sol·licituds d'assistència i serveis als quals té dret la víctima durant el període de reflexió i recuperació. Les autoritats andorranes van explicar que la persona de contacte té un paper d'administrador i coordina un equip compost per un advocat per als procediments jurídics, un psicòleg que tracti la víctima i un treballador social per a l'allotjament, per

tal de garantir que es cuida la víctima de manera adequada. Existeixen directrius per als casos de violència domèstica i se seguiria un plantejament similar en casos de tràfic d'éssers humans.

69. Si s'obre una investigació criminal, la qualificació de la víctima es fa automàticament, i les mesures d'assistència s'apliquen immediatament. Fora de procediments criminals, la víctima hauria de presentar una sol·licitud per rebre l'assistència en el procediment administratiu, i és el Departament de Justícia i Interior qui portaria l'organització de la recepció, la protecció del testimoni i qualsevol altra assistència necessària. Es nomenaria una persona de contacte, tal com s'ha indicat anteriorment. No obstant això, el GRETA mostra la seva preocupació pel que fa al requisit descrit al paràgraf 7 del Protocol d'actuació, que afirma que la situació d'una víctima ha de certificar-se abans que la persona pugui beneficiar-se de l'assistència i els serveis. Segons les autoritats andorranes, això és un problema de redacció i, realment, només cal tenir una indicació que una persona és una víctima, sense haver de certificar la situació de la víctima, perquè accedeixi a les mesures de protecció i assistència.

70. En el cas que es detectés una víctima de TEH, l'autoritat encarregada de proporcionar allotjament seria el Departament d'Afers Socials; si fos un menor no acompanyat, la víctima seria acollida al Centre d'Acolliment d'Infants i Joves La Gavernera, previst per a menors tutelats per l'Estat, i si fos un adult, en un dels pisos dels quals disposa el Departament d'Afers Socials. La ubicació d'aquests pisos es manté en secret i és coneguda només pel Grup de Delictes contra les Persones de la policia d'investigacions criminals. Aquests pisos es canvien freqüentment. L'atenció a víctimes del tràfic seria semblant a la que es proporciona en casos de violència domèstica, però cada cas seria considerat de manera individual per proporcionar la resposta més adequada a les necessitats de les víctimes del tràfic.

71. Es duria a terme un seguiment d'almenys un any després del programa d'assistència a la víctima del tràfic o després que es tanqués l'expedient, amb reunions mensuals amb serveis sanitaris i socials, per exemple. Un cop les víctimes haguessin obtingut un permís de residència i residissin legalment a Andorra després de l'expiració del període de reflexió i recuperació, quedarien automàticament registrades en el sistema de seguretat social d'Andorra i en aquest aspecte tindrien els mateixos drets que els residents.

72. Finalment, el GRETA va ser informat pel Col·legi d'Advocats sobre el fet que existeix un servei de guàrdia setmanal per oferir assessorament legal gratuït i, per tant, també hi poden accedir les víctimes del TEH un cop finalitzat el programa d'assistència. Un 25% dels problemes tractats estan relacionats amb el dret laboral. D'altra banda, els advocats han de complir molt estrictament el secret professional, i violar-lo és punible. Els advocats que descobreixin un cas de tràfic en la seva feina només poden aconsellar la víctima.

73. **El GRETA considera que les autoritats haurien de prendre mesures per:**

- **establir de manera clara un programa definit per a la inserció de víctimes de tràfic;**
- **definir de manera detallada el mandat de la persona de referència, així com les tasques concretes de les quals sigui responsable en casos de tràfic d'éssers humans;**
- **clarificar el paràgraf 7, relatiu a la condició de víctima, i garantir que les possibles víctimes reben protecció efectiva tan aviat com es detectin signes de tràfic i durant el procediment d'identificació i qualsevol procediment penal subseqüent.**

c. Identificació de víctimes infantils de tràfic i assistència per a aquests menors (articles 10 i 12)

74. El paràgraf 12 del Protocol d'actuació per a la protecció de víctimes del tràfic d'éssers humans assenyala un grup de mesures de protecció especials per a víctimes menors «dirigit a protegir el seu interès superior».

75. Pel que fa a l'avaluació de l'edat d'una víctima, el Protocol estipula que «de conformitat amb l'article 10.3 del Conveni, quan no s'estableix l'edat d'una víctima però hi ha motius per creure que pot tenir menys de 18 anys, s'ha de considerar que és un menor i ha de rebre mesures de protecció especials mentre se'n verifica l'edat». D'acord amb la informació addicional rebuda pel GRETA, una víctima que es consideri un menor s'enviaria al Departament de Medicina Forense, on es durien a terme reconeixements per determinar-ne l'edat aproximada amb la finalitat de descobrir-ne, entre altres aspectes, l'altura, el pes, la llargària òssia, el valor d'ossificació, el desenvolupament de les dents i la maduresa sexual. Fins que els serveis competents determinin la seva edat, una víctima serà considerada i tractada com un menor i es beneficiarà de mesures de protecció previstes per a menors.

76. El Protocol també estableix el nomenament d'un «tutor legal per a menors no acompanyats per tal que estiguin representats, i que algú pugui actuar en l'interès superior del menor, seguint els passos descrits en el Protocol signat amb el Centre d'Acolliment d'Infants i Joves (CAI)». D'acord amb la informació addicional proporcionada, un cop la Policia ha dut a terme la feina d'identificació i verificació, en el cas que hi hagués menors implicats, la Policia enviaria aquest informe al batlle de guàrdia, que determinaria llavors qui seria el tutor legal del menor, sota les disposicions establertes per l'article 32 de la Llei qualificada de l'adopció i altres formes de protecció del menor desemparat. El Departament d'Adolescents i Infants seria l'organisme encarregat d'avaluar la situació del menor i els riscos als quals ha de fer front, i de les mesures de protecció concretes necessàries a curt i llarg termini. Segons les autoritats andorranes, els menors no acompanyats que són víctima del tràfic serien atesos, acollits i tractats de la mateixa manera que qualsevol altre menor tutelat per l'Estat. El Centre d'Acolliment d'Infants i Joves (CAI) es faria servir per acollir aquests menors i també hi ha diversos pisos amb els mateixos estàndards que poden utilitzar-se quan el centre estigui ple.

77. A més, de conformitat amb el paràgraf 12 del Protocol, «s'han de prendre mesures immediates d'assistència, suport i protecció per tal de garantir la protecció de la integritat física i mental del menor, així com la seva educació», però també són necessàries «mesures addicionals de protecció durant les entrevistes i els reconeixements duts a terme durant els procediments i investigacions criminals».

78. Establir la identitat i la nacionalitat del menor i fer esforços per trobar la seva família també s'assenyalen com a mesures necessàries addicionals estipulades en el Protocol d'actuació, segons el qual «els menors no acompanyats requereixen atenció especial ja que són particularment vulnerables; fins que es trobi una solució permanent per al menor, han d'aplicar-se les mesures de recepció adaptades a les seves necessitats. També és necessari seguir les etapes rellevants per establir la identitat, nacionalitat i/o lloc d'origen, i tenir les eines necessàries per buscar la seva família». El Cos de la Policia activaria la cerca, en territori andorrà i on escaigués fora del país, utilitzant les xarxes i les eines existents per a la Policia i la col·laboració judicial. A la vegada, el Ministeri d'Afers Exteriors i el Ministeri d'Afers Socials, Justícia i Interior també activarien les seves xarxes de cooperació.

79. D'acord amb la informació comunicada per les autoritats andorranes, els menors no acompanyats o separats que es col·loquin sota la tutela de l'Estat i que no tenen permisos de residència, com és el cas, per exemple, dels menors els pares dels quals estan arrestats o inculpats a

Andorra, són atesos pel Govern d'Andorra, el qual cobreix els costos i les despeses. Aquests menors no acompanyats queden, per tant, automàticament protegits durant la seva estada i fins que es resolgui la qüestió relativa a la seva tutela.

80. Acol·lir un menor en una família és un dels principis rectors de qualsevol actuació de protecció de menors, tal com s'estableix a la Llei qualificada de l'adopció i altres formes de protecció del menor desemparat, del 21 de març de 1996. En cas que hi hagi un menor víctima del tràfic del qual no es pot trobar la família d'origen, seria necessari determinar si l'interès del menor seria ubicar-lo en una família d'acollida o si es requereix deixar-lo al CAI. Al centre, com en el cas de tots els menors sota tutela, una víctima del tràfic de menors es beneficiaria d'ajuda psicològica, així com de classes d'adaptació i d'idioma.

81. A més, durant la visita del GRETA, les autoritats andorranes van mencionar un nou programa per a joves adults d'entre 18 i 25 anys, que ja no poden allotjar-se al CAI. En aquell moment hi havia nou joves en aquest programa, que pot durar mesos o anys, si escau.

82. La delegació també va visitar el Centre d'Acolliment d'Infants i Joves, que acull menors fins als 18 anys. En el moment de la visita, el menor més jove tenia tres anys, i el més gran 16. Alguns havien estat víctimes d'agressions sexuals. Els menors es queden al centre una mitjana de sis mesos i un màxim de dos anys. Sempre que sigui possible, se'ls ubica en famílies d'acollida. El centre té una plantilla de 27 membres, incloent-ne cinc que són psicòlegs de formació, però només un d'ells treballa com a psicòleg. En matèria de seguretat, hi havia càmeres de vigilància en tots els passadissos però el GRETA es va alegrar que no n'hi hagués cap a les habitacions. L'atenció és individualitzada i s'adapta a les necessitats de cada menor. El Centre no està tancat; els menors han de ser-hi en determinades hores però poden sortir de les instal·lacions.

83. El GRETA va ser informat que el Consell General va adoptar una llei sobre els drets del menor a la sessió del 15 de febrer del 2019.

84. **El GRETA considera que les autoritats andorranes haurien de garantir que els actors implicats (Policia, proveïdors de serveis, ONG, autoritats de protecció de menors i treballadors socials) reben una formació adequada i que se'ls orienta en la identificació proactiva de menors víctimes del tràfic d'éssers humans.**

85. **El GRETA també invita les autoritats andorranes a revisar els procediments d'avaluació de l'edat, garantint que l'interès superior del menor es protegeix de forma efectiva, de conformitat amb l'article 10, paràgrafs 3 i 4, del Conveni i tenint en compte el Conveni sobre els drets del menor i el Comentari general núm. 6 del Comitè dels Drets del Menor.**²⁰

d. Protecció de la vida privada (article 11)

86. Els professionals implicats en la detecció, identificació i protecció de les víctimes del TEH són empleats de l'Administració pública, i es deuen doncs al Codi de l'Administració i a les seves obligacions sota aquest Codi.

87. La protecció de la vida privada i la identitat de les víctimes, d'acord amb l'article 11 del Conveni, està garantida sota la Llei 15/2003, de protecció de dades personals, així com el Reglament de l'Agència de Dades Personals, les disposicions del qual han de ser interpretades i aplicades des de

²⁰ Comentari general núm. 6 (2005). Tractament de menors no acompanyats i separats fora del seu país d'origen, Comitè sobre els Drets del Menor, 39a sessió, 17 de maig - 3 de juny del 2005.

la perspectiva del Conveni. El respecte de la privadesa de les persones és un dret fonamental reconegut en l'article 14 de la Constitució andorrana.

e. **Període de reflexió i de recuperació (article 13)**

88. En el seu primer informe, el GRETA va urgir les autoritats andorranes a garantir per llei un període de reflexió i de recuperació per a les víctimes del tràfic d'éssers humans de conformitat amb l'article 13 del Conveni i a assegurar que no es pot produir cap deportació un cop comença el procediment d'identificació.

89. El nou article 115 *bis* de la Llei 9/2012, d'immigració, proporciona un període de reflexió i de recuperació de tres mesos renovable una única vegada, durant el qual la víctima pot residir a Andorra per tal d'escapar de la influència dels traficants, recuperar-se físicament i psicològicament i decidir si vol cooperar amb les autoritats en els procediments penals contra els traficants. A més, en l'article 8.1 d'aquesta Llei s'especifica que els beneficis i serveis no poden dependre de la voluntat de la víctima de cooperar en la investigació i de testificar en el procés criminal dels traficants. També s'estipula que una persona que obtingui un període de reflexió i recuperació no pot estar subjecta a cap mesura policial administrativa i, per tant, no pot ser detinguda o retornada.

90. El període de reflexió i de recuperació va acompanyat d'un conjunt de serveis i mesures d'assistència (vegeu els paràgrafs 65-72) que també estarien disponibles per a les víctimes del TEH amb nacionalitat andorrana, tot i que òbviament aquestes últimes no necessitarien el permís de residència atorgat durant el període de reflexió i de recuperació.

91. El fet de poder atorgar o refusar el període de reflexió i de recuperació recau en les autoritats administratives. El Departament d'Immigració només ha de rebre un informe policial o una instància d'identificació pròpia per part de la víctima perquè s'atorgui el període de reflexió i de recuperació. De conformitat amb la informació obtinguda pel GRETA, una víctima podria treballar durant aquest període, tot i que principalment està dissenyat per permetre que la víctima es recuperi físicament i psicològicament del trauma del tràfic.

92. A la vegada que celebra les disposicions per al període de reflexió i de recuperació de més del mínim de 30 dies previst pel Conveni, **el GRETA recomana a Andorra garantir que el personal que duu a terme la identificació rebi instruccions clares i emfatitza la necessitat d'atorgar el període de reflexió i de recuperació segons es defineix en el Conveni, és a dir, que no resti condicionat a la cooperació per part de la víctima, i d'acordar-lo amb les víctimes abans que facin declaracions formals als investigadors i, en el cas de menors, garantir l'interès superior del menor com una condició primordial.**

f. **Permisos de residència (article 14)**

93. El GRETA constata que el període de reflexió i de recuperació previst en l'article 13 del Conveni no s'hauria de confondre amb el permís de residència descrit en l'article 14 del Conveni.

94. En el seu primer informe, el GRETA va considerar que les autoritats andorranes havien de preveure un dret per a l'emissió d'un permís de residència renovable per a víctimes del tràfic en casos en què l'autoritat competent consideri que la seva estada és necessària a causa de la seva situació personal, i/o si l'autoritat competent considera que la seva estada és necessària amb l'objectiu de la seva cooperació en una investigació o procediments penals, de conformitat amb l'article 14 del Conveni.

95. En resposta a la recomanació del GRETA, les autoritats han modificat la legislació nacional mitjançant la incorporació a la Llei 9/2017 (article 3) de la possibilitat que una víctima estrangera sol·liciti un permís de residència i de treball. No obstant això, l'anàlisi de la redacció de l'article 3 mostra que l'atorgament del permís de residència i de treball està condicionat al fet que es provi que aquesta mesura és efectivament «necessària a causa de la situació personal de l'individu, a conseqüència de ser una víctima de tràfic d'éssers humans», o al requisit de tenir un certificat de treball (article 3.2). Malgrat les derogacions fetes a l'article 3.3 en matèria de criteris de cohesió social i quotes de manera que no s'apliquin a víctimes del tràfic, degut als nombrosos requisits que regeixen la contractació a Andorra (vegeu el paràgraf 40), sembla poc probable que una víctima del tràfic pugui complir-los, cosa que crea un obstacle real per obtenir un permís de residència i de treball abans que expiri el període de reflexió i de recuperació.

96. En converses amb les autoritats andorranes, es va dir a la delegació del GRETA que la persona de contacte encarregada d'assistir les víctimes del tràfic (vegeu el paràgraf 69) s'encarregaria, entre altres coses, de tractar amb la policia de fronteres i estrangeria amb l'objectiu de legalitzar l'estada de la víctima. A més, el període provisional entre el final del període de reflexió i de recuperació i l'obtenció d'un permís de residència podria cobrir-se amb un tipus de protecció internacional per a víctimes del tràfic estrangeres que no es trobarien en una situació irregular.

97. No obstant això, les condicions molt específiques i estrictes d'Andorra que relacionen la residència i el treball causen una sèrie de preocupacions, com la possibilitat real que víctimes estrangeres del tràfic puguin trobar feina, cosa que depèn en si de l'habilitat de parlar l'idioma. Els interlocutors andorrans van mencionar la possibilitat de considerar concessions per a víctimes del tràfic imposant requisits menys estrictes, incloent-hi el registre al Departament de Treball (Servei d'Ocupació) sense haver de complir el requisit habitual de tenir una feina. **El GRETA considera que s'hauria de legislar en matèria de mesures relatives a les condicions de residència aplicables a les víctimes del tràfic per tal d'evitar la incertesa i el risc de decisions arbitràries en el tractament dels expedients.**

g. **Compensació i solucions jurídiques (article 15)**

98. En el seu primer informe, el GRETA va urgir les autoritats andorranes a adoptar les mesures legislatives o altres mesures necessàries per garantir la indemnització de les víctimes del tràfic de persones, incloent-hi la indemnització per part de l'Estat quan aquesta indemnització no es pot obtenir del perpetrador.

99. Tota persona considerada culpable d'una infracció penal també té una responsabilitat civil per la reparació del perjudici d'acord amb l'article 94 del Codi penal. Encara no existeix un fons de compensació de víctimes en cas que els perpetradors no ho facin.

100. A més, el Codi de procediment penal permet que les autoritats judicials decomissin i confisquin béns o productes derivats del crim de tràfic d'éssers humans. Segons les autoritats andorranes, les investigacions financeres i el decomís de béns i productes derivats del crim, especialment els que provenen de crims transaccionals o destinats a operacions de blanqueig de diners, són un objectiu activament perseguit per les autoritats policials i judicials, en col·laboració amb altres països. L'article 70 del Codi penal estipula expressament l'obligació de decomissar actius generats pel delictes de tràfic d'éssers humans; segons l'article 116 del Codi de procediment penal, existeix una disposició per al decomís i la confiscació d'actius financers dels quals hi ha motius suficients per creure que provenen directament o indirectament del crim. L'article 118 estipula la possibilitat que un batlle atorgui assistència a víctimes o persones que depenguin econòmicament d'elles, a costa de les

persones imputades amb aquests crims; l'article 176 estipula que, quan els actius de la persona condemnada no són suficients per cobrir els pagaments de reparació que s'han de dur a terme, aquests pagaments s'han de complir en l'ordre següent: 1) indemnització pel dany i els perjudicis causats, 2) despeses judicials, 3) sancions, emfatitzant, doncs, la prioritat que es dona a la indemnització i a la reparació dels danys.

101. Addicionalment, quan els tribunals andorrans són competents de conformitat amb les disposicions de l'article 8 del Codi de procediment penal (vegeu el paràgraf 141), les víctimes del tràfic poden utilitzar el recurs de responsabilitat penal i civil a Andorra per obtenir les indemnitzacions que correspondrien als danys i interessos decidits per un batlle, encara que hagin tornat al seu país d'origen.

102. Finalment, la Llei de cooperació judicial internacional en matèria penal, del 29 de desembre del 2000, estableix que els actius dels traficants decomissats i confiscats a Andorra esdevenen propietat de l'Estat d'Andorra, tret que s'estipuli el contrari en un conveni internacional (multilateral o bilateral) com, per exemple, dins del marc de la Cort Penal Internacional, on els actius decomissats es canalitzen al Fons fiduciari per a les víctimes.

103. Durant la visita d'avaluació, les autoritats andorranes van emfatitzar l'efectivitat dels decomisos i les confiscacions duts a terme sota la resolució del jutge de bloquejar comptes, fent el decomís de manera immediata al nivell del registre de la propietat. No obstant això, alguns membres del Col·legi d'Advocats van expressar les seves preocupacions sobre el fet que aquestes mesures es poden prendre amb massa facilitat, per exemple sense prova que s'hagi comès un delictes fora del país, mentre que els comptes poden estar bloquejats durant anys. A més, mentre que els actius poden ser confiscats, no es poden utilitzar per compensar les víctimes. Les víctimes reben danys i interessos en relació amb la responsabilitat civil, però no és possible atorgar a les víctimes el valor dels béns decomissats producte del delictes de tràfic.

104. **El GRETA considera que les autoritats andorranes haurien de garantir l'accés efectiu a la indemnització per a víctimes de tràfic d'éssers humans, i en particular:**

- **preveure que la compensació per a víctimes pot derivar de la confiscació dels béns dels traficants;**
- **garantir que es creï un fons d'assistència a les víctimes que permeti la indemnització estatal a qualsevol víctima de tràfic identificada com a tal en el cas d'incompliment dels autors de la infracció.**

h. Repatriació i retorn de les víctimes (article 16)

105. En el seu primer informe, el GRETA va considerar que les autoritats andorranes havien de proporcionar un marc específic per al retorn de les víctimes del TEH al seu país d'origen, cosa que hauria de ser preferiblement voluntària i s'ha de dur a terme respectant la seguretat i dignitat de les víctimes, entre altres coses mitjançant una avaluació dels riscos als quals fan front si tornen al seu país d'origen, a la vegada que respectant el principi de la no expulsió del país, de conformitat amb l'article 40(4) del Conveni.

106. L'article 9 de la Llei 9/2017 estipula que es pot preveure un retorn assistit d'una víctima del tràfic al seu país d'origen, sota la seva sol·licitud i un cop hagi gaudit del període de reflexió i de recuperació, o un retorn a un altre país sol·licitat per la víctima que proporcionï les condicions de seguretat i assistència necessàries, un cop hagi finalitzat el període de reflexió i de recuperació. S'ha de tenir en compte la seguretat i la dignitat d'una víctima retornada, i això implica avaluar els riscos als

quals es pot enfrontar. A més, el paràgraf 11 del Protocol d'actuació per a la protecció de víctimes de tràfic d'éssers humans cobreix la qüestió dels retorns voluntaris, de conformitat amb l'article 16 del Conveni i altres instruments internacionals. Quan hi hagi fonaments raonables que facin pensar que una persona al territori del Principat d'Andorra és una víctima, aquesta persona pot sol·licitar un retorn al seu país d'origen. Els retorns han de respectar els drets, la seguretat i la dignitat de la persona mentre tenen en compte els procediments judicials en curs. El Govern ha de prendre les mesures necessàries per permetre que la persona pugui tornar al seu país d'origen, tot i que, en cas de menors, l'interès superior del menor ha de prevaldre en qualsevol decisió de repatriació.

107. La Llei qualificada de l'adopció i altres formes de protecció del menor desemparat, del 21 de març del 1996, estableix els principis rectors per a totes les accions dutes a terme quan els menors es troben sota tutela de l'Estat. S'especifica que l'interès superior del menor ha de tenir prioritat en tots els casos. Els mètodes per determinar l'interès superior del menor es descriuen en els capítols II i III de la Llei de custòdia i drets parentals. En el cas de tràfic, el Protocol d'actuació estipula, en el paràgraf 12, que «abans de dur a terme cap repatriació, s'han d'avaluar les qüestions de seguretat i riscos relacionats; la repatriació pot tenir lloc només si es realitza per a l'interès superior del menor. A més, s'ha d'assegurar que hi ha algú al país d'origen que es pugui ocupar del menor».

108. El GRETA constata que Andorra no forma part de la Convenció de Ginebra de 1951 relativa a la situació dels refugiats o al seu Protocol de 1967. Les autoritats andorranes van dir que inicialment volien desenvolupar la base legal per acollir refugiats abans de signar aquesta Convenció i, a més, van comprometre's amb el Comitè de Drets Humans de les Nacions Unides a considerar l'adhesió a l'instrument. La nova legislació, que introdueix una protecció humanitària temporal de dos anys, cosa que permet acollir refugiats sirians des del mes de setembre del 2018, va ser descrita com un pas cap al procés de legalitzar-los, atorgant-los accés a l'educació i al treball, entre altres coses. A més, la Llei 4/2018 ofereix la possibilitat de protecció internacional, incloent-hi l'asil. Les primeres dos famílies de refugiats sirians van arribar a Andorra el 25 d'octubre del 2018 i van ser allotjades en dos apartaments proporcionats a aquest efecte. Els quatre adults d'aquestes famílies han rebut un permís de residència i de treball sota el règim de protecció transitòria i temporal, i podran sol·licitar el permís de residència ordinari un cop expirin els dos anys previstos per la Llei de protecció humanitària transitòria i temporal. Addicionalment, els adults han trobat feina (un d'ells ja té un contracte indefinit) o estan a punt de ser contractats, i els menors van a l'escola a Andorra.

109. Atès que no s'han identificat víctimes del tràfic a Andorra, no s'han produït retorns. En el cas que s'identifiqués una víctima estrangera del tràfic, es prendrien mesures per garantir que no es retornaria a un país en què correués un risc de tractament inhumà i degradant, o en què la seva vida correués perill, i el període de reflexió i de recuperació li permetria sol·licitar un permís de residència i de treball. A més, les autoritats emmarquen les seves accions pel que fa a la migració en el principi de no expulsió del país, l'incompliment del qual es consideraria una violació de la Convenció europea dels drets humans i altres instruments. El GRETA constata que les autoritats andorranes haurien de dedicar la màxima atenció possible a les directrius de l'HCR sobre l'aplicació del Conveni relatiu a l'estatus dels refugiats en les persones víctimes de tràfic i el seu dret a sol·licitar l'asil.²¹

3. Dret penal material

a. Criminalització del tràfic d'éssers humans (article 18)

²¹ Directrius de protecció internacional: l'aplicació de l'article 1A(2) de la Convenció de 1951 i/o el Protocol del 1967 en relació amb la situació dels refugiats víctimes del tràfic. HCR/GIP/06/07, 7 d'abril del 2006.

110. En el seu primer informe a Andorra, el GRETA va urgir les autoritats andorranes a adoptar mesures legislatives que estableixin el tràfic d'éssers humans com a infracció penal i proporcionin sancions dissuasives, proporcionades i efectives per als autors de la infracció de TEH, establint com a infracció penal la complicitat amb vista a cometre intencionadament una infracció de TEH i la temptativa de cometre aquesta infracció. A més, el GRETA va urgir les autoritats andorranes a garantir que totes les circumstàncies assenyalades a l'article 24 siguin considerades com a circumstàncies agreujants en el moment de determinar la sanció pel delictes de tràfic d'éssers humans.

111. La Llei 40/2014, de modificació del Codi penal, introdueix els delictes següents: el tràfic d'éssers humans amb finalitat d'extracció d'òrgans (article 121 *bis* del Codi penal) i el tràfic d'éssers humans amb finalitat d'esclavatge i servitud (article 134 *bis* del Codi penal), així com el tràfic d'éssers humans amb finalitat d'explotació sexual (article 157 *bis* del Codi penal). Els tres articles estipulen que el delictes de tràfic d'éssers humans es constitueix quan l'autor «recluti, transporti, traslladi, allotgi o aculli una o més persones», quan s'empri almenys un dels mitjans següents: a) si es recorre a la «violència o altres formes d'intimidació o coacció, o sota l'amenaça de fer-ho», b) si hi ha «fraud, engany, abús d'autoritat o d'una situació de vulnerabilitat», c) si es «proposen o accepten pagaments o avantatges per obtenir el consentiment d'una persona que exerceixi autoritat, de fet o de dret, sobre una altra». El GRETA constata que els elements constitutius de tràfic d'éssers humans amb finalitat d'extracció d'òrgans, amb finalitat d'esclavatge o servitud i amb finalitat d'explotació sexual estan basats en accions i mitjans establerts en l'article 4 del Conveni, a excepció del «sequestre». Pel que fa a les sancions, els tres articles preveuen penes de presó que van dels dos als sis anys, amb l'obligació d'imposar una pena en la meitat superior si la víctima era particularment vulnerable degut a la seva condició física o psicològica o degut a una incapacitat. El GRETA agraeix les mesures legislatives preses per les autoritats andorranes per fer que la legislació nacional compleixi les obligacions del Conveni.

112. El GRETA també constata que, pel que fa als menors, els delictes de TEH definits en els articles 121 *bis*, 134 *bis* i 157 *bis* es constitueixen quan les accions involucren un menor, fins i tot quan no es fa servir cap dels mitjans previstos al paràgraf 1 de la disposició.

113. A més, el GRETA aprecia que l'article 134 *bis* va dirigit al tràfic amb finalitat d'esclavatge o servitud, cosa que implica característiques de dret de propietat o, almenys, una forma particularment greu de privació de la llibertat i, per tant, no sembla cobrir els casos de tràfic per treballs o serveis forçats, encara que aquests últims entrin en la definició de tràfic sota les disposicions del Conveni. **El GRETA urgeix les autoritats andorranes a prendre les mesures necessàries per transcriure tots els objectius del tràfic d'éssers humans definits en el Conveni en la seva legislació, concretament el tràfic amb finalitat de treballs o serveis forçats.**

114. El GRETA també constata que en el Codi penal no hi ha una referència específica amb finalitat de criminalitat forçada, cosa que exposa les víctimes a l'enjudiciament i no permet l'aplicació d'una clàusula de no sanció (vegeu els paràgrafs 123-125).

115. Pel que fa al tràfic amb finalitat de mendicitat forçada, les autoritats andorranes van indicar que entraria dins de l'abast d'esclavatge i servitud.

116. **El GRETA considera que les autoritats andorranes haurien de prendre totes les mesures necessàries per garantir que el tràfic amb finalitat d'activitats criminals i mendicitat forçada estiguin, quan sigui apropiat, subjectes a procediments i condemnes penals.**

117. En relació amb les circumstàncies agreujants, l'article 115 del Codi penal estableix que aquestes circumstàncies s'apliquen quan la víctima és «particularment vulnerable degut a la seva edat, condició física o mental, una discapacitat o qualsevol altra circumstància similar». En la mateixa línia,

l'article 136 del Codi penal, que preveu penes agreujades, principalment pels delictes d'esclavatge, servitud i tràfic d'éssers humans amb finalitat d'esclavatge o servitud, estableix en el paràgraf 1 que les sancions descrites s'imposaran en la part superior del seu rang quan «la víctima és particularment vulnerable degut a la seva edat, una discapacitat o una malaltia». De la mateixa manera, l'article 158 del Codi penal regula l'aplicació de penes per delictes de naturalesa sexual, incloent-hi el tràfic d'éssers humans amb finalitat d'explotació sexual, i estipula l'aplicació de sancions en la meitat superior quan «la víctima és particularment vulnerable per la seva edat, per malaltia o per un hàndicap. En qualsevol cas, es considera que una víctima és particularment vulnerable degut a la seva edat quan té menys de 14 anys». També es va emfatitzar que la noció de vulnerabilitat ha estat utilitzada per la justícia andorrana, especialment en casos d'abús sexual, i que l'edat ha sigut un factor determinant, fins i tot en relació amb la diferència d'edat, la diferència de força física i tot lligam familiar o professional entre la víctima i l'agressor. **El GRETA urgeix les autoritats andorranes a considerar el tràfic de menors, és a dir, el tràfic de tota persona amb una edat inferior als 18 anys, com a circumstància agreujant, de conformitat amb l'article 24 del Conveni.**

b. Criminalització de l'ús de serveis d'una víctima (article 19)

118. En el seu primer informe, el GRETA va constatar que la legislació andorrana no contenia un delictes que castigues l'acte d'utilitzar conscientment els serveis d'una víctima del tràfic, tal com descriu l'article 19 del Conveni, i va recomanar a les autoritats andorranes considerar la possibilitat de criminalitzar l'ús dels serveis de persones subjectes a explotació a conseqüència del TEH sabent que la persona és víctima del tràfic.

119. El GRETA constata que, en les reformes legislatives recents, les autoritats no han criminalitzat l'ús de serveis subjectes a explotació tal com es refereix a l'article 4, paràgraf a, del Conveni, sabent que la persona és víctima del tràfic d'éssers humans.

120. **El GRETA considera que les autoritats andorranes haurien de criminalitzar l'ús de serveis de víctimes de tràfic, per als diferents tipus d'explotació, sabent que la persona és víctima del tràfic.**

c. Responsabilitat de les persones jurídiques (article 22)

121. La legislació sobre responsabilitat de persones jurídiques no s'ha canviat des del primer informe del GRETA. En la legislació andorrana, només les persones físiques poden tenir una responsabilitat penal sota l'article 24 del Codi penal, i l'article 71 regula les sancions addicionals aplicables a persones jurídiques, incloent-hi la dissolució d'empreses i la suspensió de les activitats de l'empresa.

122. **El GRETA urgeix les autoritats andorranes a adoptar les mesures legislatives que permetin la possibilitat que les persones jurídiques tinguin una responsabilitat penal pels delictes descrits en el Conveni, de conformitat amb l'article 22.**

d. No sanció de les víctimes del TEH (article 26)

123. Tal com ha afirmat el GRETA en el primer informe, les bases per a l'exempció de responsabilitat penal en la legislació andorrana inclouen el fet d'actuar sota la influència d'una por insuperable (article 27 del Codi penal). Encara no hi ha jurisprudència sobre aquest punt. El GRETA expressa la seva preocupació pel fet que el criteri de «por insuperable» pot no cobrir totes les situacions de tràfic, cosa que podria complicar l'aplicació del principi de no sanció per a un grup de víctimes que hagin participat en activitats il·lícites mentre hi estaven obligades pels traficants.

124. Les autoritats andorranes han especificat que l'article 7 de la Llei 9/2017 estableix que «la persona implicada no pot estar subjecta a cap mesura policial administrativa». També emfatitzen que l'article 11 del Codi penal estableix que només els actes i les omissions lliures i voluntaris poden constituir delictes i contravencions penals, i subratllen que si el delicte no va ser un acte de lliure voluntat, tal com passaria amb les víctimes del TEH coaccionades en activitats il·lícites, s'aplicaria l'article 27.

125. **El GRETA considera que les autoritats andorranes haurien d'adoptar mesures addicionals per complir amb el principi de no sanció de les víctimes del TEH per la participació en activitats il·lícites, incloent-hi infraccions administratives, quan se'ls obliga a fer-ho, tal com s'estableix en l'article 26 del Conveni. Aquestes mesures haurien d'incloure l'adopció d'una disposició legal específica i/o del desenvolupament de directrius per a agents de policia, fiscals i batlles, que precisi l'aplicació de la disposició de no sanció, així com conscienciar els membres del cos judicial sobre el principi de no sanció.** Es fa referència, en aquest context, a les recomanacions de no sanció, destinades als legisladors i fiscals, contingudes en el document emès per l'Oficina del Representant i Coordinador Especial de l'OSCE contra el Tràfic d'Éssers Humans en consulta amb l'Equip de Coordinació d'Experts de l'Aliança contra el Tràfic.²²

4. Investigació, enjudiciament i llei processal

a. Mesures relatives a garantir les investigacions efectives (articles 1, 27 i 29)

126. No s'ha obert cap investigació fins a l'actualitat en relació amb el tràfic a Andorra. No obstant això, durant la visita del GRETA es va informar la delegació d'un cas que involucrava traficants xinesos que van establir empreses falses a Andorra basant-se en la nova legislació del 2017 que permetia que directors d'empreses estrangeres que posseïssin com a mínim un 11% del capital d'una empresa poguessin obtenir un permís de residència com a inversors però també per moure's lliurement entre França i Espanya. Les companyies falses s'establien amb l'ajuda d'un intermediari andorrà que també produïa documents falsos, i els traficants presumptament van poder portar centenars de ciutadans xinesos a França d'aquesta manera. La investigació sobre el tràfic d'éssers humans oberta a França per l'Oficina Central per a la Supressió d'Immigració il·legal i de la Contractació de Migrants Irregulars (Ocriest) de l'agost del 2017 va finalitzar amb vuit sospitosos detinguts, quatre dels quals eren andorrans intermediaris.²³ Segons la informació rebuda pel GRETA, el jutge andorrà no ha considerat el TEH, ja que, com que ni les víctimes ni els autors no es trobaven a Andorra, s'ha orientat al frau documental i al blanqueig de diners fet pels intermediaris.

127. Durant la visita del GRETA, hi havia 254 agents de policia en tots els serveis, 50 dels quals estaven assignats a la policia judicial. No hi ha cap grup dedicat específicament al tràfic d'éssers humans, però la unitat encarregada dels crims contra les persones seria competent en els casos de TEH. Aquesta unitat cobreix els delictes contra els menors, els crims violents, la violència de gènere i la violència domèstica, per exemple. Les autoritats també preveuen establir un grup conjunt implicant la unitat encarregada dels ciberdelictes i la unitat encarregada dels crims contra les persones en casos de tràfic. Segons la informació rebuda, s'havien de contractar 13 nous agents de policia, incloent-hi un analista de ciberdelictes.

²² <https://www.osce.org/secretariat/101002?download=true>

²³ http://www.lepoint.fr/faits-divers/andorre-nouvel-eldorado-pour-le-trafic-de-titres-de-sejour-17-03-2018-2203367_2627.php

128. L'ús de tècniques d'investigació especials està regit pel Codi de procediment penal, el qual, en la secció sobre cerca de proves, estableix, entre altres coses, l'ús d'escoltes telefòniques a l'article 87. Segons l'article 122 *ter* del Codi de procediment penal, agents infiltrats podrien intervenir en investigacions en delictes com el tràfic de menors, prostitució infantil, imatges d'abús sexual de menors i tràfic d'òrgans, blanqueig de diners o els crims que generen aquests delictes, i qualsevol dels delictes assenyalats als articles 121 *bis*, 134 *bis*, 157 *bis* i 164 *bis* del Codi penal. Es va comunicar al GRETA que s'utilitzen informants, tot i que no hi ha normes específiques que en regulin la pràctica.

129. Segons les autoritats andorranes, l'ús d'aquestes tècniques no difereix en casos que impliquen un delictes a escala nacional o un delictes organitzat transnacional. Les garanties legals i judicials que cobreixen aquestes diverses tècniques, concretament quan puguin tenir incidència sobre els drets de les persones en la vida privada, s'apliquen tant als delictes interns com als que impliquen criminals estrangers o xarxes de crim organitzat. Les autoritats han especificat que, en tots els casos, per ordenar l'escolta telefònica, les entregues controlades o la infiltració d'un agent es necessita una resolució judicial motivada. De la mateixa manera, l'autorització d'un jutge és necessària per accedir a un servidor que contingui imatges d'abús sexual de menors. Finalment, pel que respecta a tècniques d'investigació especial, es va emfatitzar que només es poden utilitzar de manera que el treball d'investigació no es pugui considerar una provocació a la comissió de la infracció.

130. El GRETA constata que en matèria de cibercriminalitat, i específicament pel que fa a imatges d'abús sexual de menors i altres formes d'explotació sexual, no hi ha hagut casos únicament d'ordre intern i, per tant, aquests delictes han estat sempre tractats mitjançant la cooperació internacional. Les autoritats han recalcat que no hi ha vigilància d'Internet degut als recursos humans limitats. Sovint, altres estats amb eines informàtiques més potents segueixen el rastre de delinqüents a Internet, i avisen les autoritats andorranes i els passen l'adreça IP implicada. Es constata que es necessita l'autorització d'un jutge instructor per obtenir la identitat de l'individu darrere de l'adreça IP. No obstant això, les autoritats andorranes van afirmar al GRETA que s'estava preparant un nou projecte de llei que pretén modificar el Codi penal i aplanaria el camí per a una resposta més efectiva en la investigació de delictes a Internet.

131. La legislació penal sobre el decomís i la confiscació d'actius, incloent-hi els fluxos financers d'origen criminal, es complementa amb la Llei 14/2017, de prevenció i lluita contra el blanqueig de diners o valors i el finançament del terrorisme, del 22 de juny del 2017.²⁴ S'especifica que el Principat d'Andorra és avaluat regularment pel Moneyval, segueix recomanacions del Grup d'Acció Financera (GAFI) i té una unitat d'intel·ligència financera, la Uifand.²⁵ Segons el Col·legi d'Advocats, els advocats tindrien l'obligació de denunciar un client a la Uifand sense avisar-lo si descobrissin cap cas relacionat amb el blanqueig de diners. Nombroses comissions rogatòries estan relacionades amb el blanqueig de diners, i les autoritats andorranes consulten regularment experts de països veïns per tal que assisteixin el sistema judicial andorrà en aquest tipus d'investigació. També s'han firmat acords de cooperació en la formació de membres del Ministeri Fiscal amb els estats veïns, cosa que ha permès que tots els membres del Ministeri Fiscal es beneficiïn de l'experiència de fiscals d'aquests estats.

132. **El GRETA considera que les autoritats andorranes haurien d'incrementar els seus esforços per detectar delictes de TEH per als diferents tipus d'explotació i perquè aquestes infraccions siguin objecte d'una investigació proactiva i d'un enjudiciament efectiu, que condueixin a sancions dissuasives i proporcionades.**

²⁴ https://www.bopa.ad/bopa/029048/Pagines/CGL20170712_09_31_30.aspx

²⁵ <http://www.uifand.ad/>

b. Protecció de testimonis i víctimes (articles 28 i 30)

133. En el seu primer informe, el GRETA va considerar que les autoritats andorranes havien de garantir que la legislació nacional permetés adoptar totes les mesures necessàries per proporcionar una protecció efectiva i apropiada a les víctimes i els testimonis del tràfic de possibles represàlies o intimidació durant les investigacions i posteriorment (com per exemple mesures de vigilància, protecció física, videoconferència, anonimat durant la investigació), de conformitat amb els articles 28 i 30 del Conveni.

134. Les mesures de protecció descrites a la primera tanda d'avaluació encara són vàlides i impliquen principalment la reubicació i la protecció de testimonis i denunciants d'intents d'influenciar-los i d'intimidar-los, de conformitat amb les disposicions dels articles 110.2, 111 i 423 del Codi de procediment penal.²⁶

135. Els darrers avenços resulten del nou Protocol d'actuació per a la protecció de víctimes del tràfic d'éssers humans, que estableix als paràgrafs 5 i 6 que, tan aviat com hi hagi indicis raonables de sospita que algú és una víctima del tràfic i mentre duri el procediment d'identificació, s'apliquen les mesures d'assistència i de protecció mencionades en el paràgraf 9 del Protocol, així com altres mesures necessàries per salvaguardar els drets d'una possible víctima i garantir que es talla tot contacte amb l'entorn dels traficants. El paràgraf 8 del Protocol d'actuació, que cobreix les entrevistes amb víctimes, estableix l'obligació de garantir que aquestes entrevistes són confidencials, en un idioma que la víctima pugui entendre i amb l'assistència d'un intèrpret quan escaigui, i també en condicions adequades a l'edat de la víctima, el gènere i les circumstàncies personals. El paràgraf 8 reitera específicament les recomanacions de l'Organització Mundial de la Salut (OMS) basades en els deu principis rector per a la realització ètica i segura d'entrevistes a les víctimes del tràfic.²⁷ Finalment, el paràgraf 9 estipula que, un cop s'ha identificat una víctima del tràfic, les autoritats competents han de dur a terme una avaluació dels riscos als quals fa front la víctima i prendre totes les mesures necessàries per proporcionar la protecció adequada contra tota acció de represàlia o intimidació, durant i després de la investigació i els procediments judicials, fins i tot a través de la protecció de les dades personals de la víctima i, si escau, de la protecció física.

136. En el cas de delictes contra víctimes vulnerables, en especial menors, cada cop s'utilitza més el vídeo en el testimoniatge per tal que la víctima no hagi de repetir el testimoni i les declaracions davant de la Policia i durant el procediment d'investigació. Encara que la defensa tingui dret a demanar un nou interrogatori durant l'audiència, la jurisprudència andorrana ha establert que no és indispensable confrontar perpetrador i víctima en tots els casos, per evitar tornar a victimitzar la víctima.

137. S'estableixen mesures de protecció especials per als menors, i per tant per als menors víctimes del tràfic, a la Llei qualificada de l'adopció i altres formes de protecció del menor desemparat, del 21 de març de 1996. A més, l'article 12 del Protocol d'actuació permet l'adopció de «mesures de protecció addicionals durant entrevistes i reconeixements que es poden dur a terme en el curs d'investigacions o procediments judicials. En aquests casos, l'entrevista es farà en un curt espai de temps, en condicions

²⁶ Vegeu els paràgrafs 109 i 110 del primer informe del GRETA sobre Andorra.

²⁷ a) No faci mal; no dugui a terme una entrevista si corre el risc d'empitjorar la situació de la persona entrevistada, b) Conegui el subjecte i avaluï els riscos, c) Prepari la informació per a la derivació a mesures d'assistència: no faci promeses que no pot complir, d) Garanteixi l'anonimat i la confidencialitat, e) Esculli i prepari intèrprets i cotrebassadors, f) Obtingui el consentiment informat, g) Escolti i respecti l'avaluació de la persona de la seva pròpia situació i els riscos als quals fa front, h) No torni a traumatitzar la persona entrevistada, i) Prepari's per a una intervenció d'emergència, j) Faci un bon ús de la informació.

adequades i en presència de la fiscalia mentre s'assegura que la víctima sembla ser un menor si hi ha qualsevol dubte».

138. La informació rebuda pel GRETA indica que es pot sol·licitar la presència d'un educador dels serveis socials i també d'un psicòleg a les entrevistes i audiències. Si ho desitja la víctima, també es pot demanar que un representant de la societat civil ofereixi assistència en connexió amb les entrevistes i audiències.

139. No hi ha acord amb França o Espanya per rebre víctimes fora de les fronteres andorranes, malgrat els problemes que es generen en relació amb la seva protecció i el seu anonimat, donades les dimensions petites del país. Es pot ordenar l'expulsió del perpetrador del delictes o la interdicció que entri al país, però l'eficàcia d'aquestes mesures és discutible. No obstant això, segons les autoritats andorranes, el fet que hi hagi tan pocs casos fa que sigui possible mobilitzar tots els recursos disponibles per garantir que la víctima està protegida.

140. **El GRETA recomana a les autoritats andorranes que garanteixin que totes les mesures per protegir les víctimes de delictes estiguin disponibles a la pràctica per a víctimes del TEH, els testimonis i els seus representants legals, per evitar represàlies i la intimidació durant la investigació, així com durant els procediments judicials i després.**

c. **Jurisdicció (article 31)**

141. Segons l'article 8.1 del Codi penal, «la legislació penal andorrana haurà de ser aplicable a delictes o intents de delictes duts a terme en el territori del Principat i a delictes o intents de delictes inseparables o relacionats duts a terme fora del territori d'Andorra». També pot ser aplicada a qualsevol delictes o intent de delictes dut a terme fora del territori andorrà per un ciutadà andorrà o si la víctima és andorrana.

5. Cooperació internacional i cooperació amb la societat civil

a. **Cooperació internacional (articles 32 i 33)**

142. En el seu primer informe, el GRETA va agrair la cooperació ja efectuada amb Espanya amb l'àrea de formació d'agents de policia,²⁸ va animar les autoritats andorranes a desenvolupar aquestes col·laboracions, incloent-hi altres països, especialment en relació amb la formació dels actors rellevants,²⁹ i va recomanar a les autoritats andorranes que continuessin duent a terme iniciatives de suport per a la prevenció del tràfic d'éssers humans en els països d'origen.

143. Pel que fa als intercanvis d'informació amb altres parts i l'obtenció de proves, el Principat d'Andorra forma part de nombroses convencions sobre cooperació judicial en assumptes penals, incloent-hi el Conveni de les Nacions Unides contra el crim organitzat transnacional i el Conveni del Consell d'Europa sobre cibercriminalitat i el seu protocol addicional, així com l'Iberred,³⁰ el qual té punts de contacte específics de tràfic d'éssers humans i reuneix estats de Centreamèrica i Amèrica Llatina, Espanya, Andorra i Portugal, per facilitar l'intercanvi d'informació i comunicació.

144. Recau sobre les autoritats judicials l'enviament immediat de la informació que tenen sobre una víctima del TEH que està col·laborant amb les autoritats judicials i que pugui estar en perill en un territori d'una altra part del Conveni, amb la finalitat de protegir la víctima. La informació pot ser

²⁸ Vegeu el paràgraf 39 del primer informe del GRETA sobre Andorra.

²⁹ Vegeu el paràgraf 40 del primer informe del GRETA sobre Andorra.

³⁰ <https://www.iberred.org/>

transmesa directament entre autoritats judicials o, si escau, canalitzada mitjançant organitzacions com la Interpol.

145. Segons les autoritats andorranes, degut a les dimensions del país, les desaparicions són molt poc freqüents i es detecten ràpid. En els casos en què els menors es troben irregularment al país o no tenen la documentació necessària per viatjar sense un pare o tutor, no poden abandonar el país.

146. Andorra no s'ha unit als països de la Unió Europea en l'adopció del número 116 000. Només hi ha un número de telèfon per a totes les emergències que requereixin la intervenció de la policia: 110, disponible les 24 hores al dia, els set dies de la setmana. Hi ha un enllaç associat a una pàgina de protecció dels menors a la pàgina inicial del lloc web de la Policia.³¹

147. En l'actualitat, no existeixen acords bilaterals conclosos pel Principat d'Andorra de conformitat amb l'article 40.2 del Conveni, però hi ha convenis bilaterals de cooperació policial amb França i Espanya.

148. Els únics casos de menors desapareguts a Andorra han implicat el segrest de menors de nacionalitat andorrana o d'altres als quals s'ha aplicat la legislació andorrana; aquests casos sempre s'han produït en una unitat familiar (parella estable o matrimoni), i cap menor no ha desaparegut mentre ha estat sota la tutela de l'Estat. S'aplica el Conveni europeu sobre reconeixement de resolucions relatives a la custòdia de menors i la restauració de la custòdia dels menors.

149. **El GRETA considera que les autoritats andorranes haurien de continuar desenvolupant la cooperació internacional amb la finalitat de formar professionals rellevants, conscienciar sobre el TEH millorant la identificació de víctimes i proporcionar l'assistència i l'acolliment necessaris, així com dur a terme investigacions sobre TEH en el marc del crim organitzat transnacional.**

b. Cooperació amb la societat civil (article 35)

150. Actualment no hi ha cap ONG ni altres actors de la societat civil especialitzats a prevenir i combatre el tràfic d'éssers humans a Andorra. El primer article del Protocol d'actuació per a la protecció de les víctimes del tràfic d'éssers humans assenyala la societat civil entre altres actors que s'han d'involucrar en la detecció, l'assistència i la protecció de víctimes del TEH mitjançant mecanismes de coordinació i procediments de comunicació amb els administradors competents.

151. **El GRETA considera que les autoritats andorranes haurien d'incrementar els seus esforços per incentivar la participació dels actors de la societat civil i del sector privat en activitats dirigides a complir els objectius del Conveni, incloent-hi la prevenció, la conscienciació, la formació de professionals rellevants, la identificació i l'assistència de víctimes del TEH.**

IV. Conclusions

152. Des de l'adopció del primer informe del GRETA sobre Andorra el mes de juliol del 2014, s'ha progressat en alguns aspectes.

153. El GRETA agraeix els avenços en el marc legal, amb la criminalització del tracte d'éssers humans i l'adopció de la Llei de protecció de les víctimes del tràfic d'éssers humans, així com els avenços legals

³¹ <http://www.policia.ad/menors.html>

pel que fa a la migració i a l'asil, en permetre la residència i l'accés a l'educació i al treball a les famílies de refugiats.

154. A més, el Protocol d'actuació per a la protecció de víctimes del tràfic d'éssers humans pretén garantir la coordinació entre els diversos actors, principalment les administracions competents, els organismes que ofereixen assistència i la societat civil, cosa que constitueix un mecanisme nacional d'orientació.

155. El GRETA pren nota dels esforços duts a terme en matèria de conscienciació, especialment a través de la publicació d'un fullet distribuït al públic general per alertar dels riscos del tràfic i proporcionant un número de telèfon gratuït.

156. En relació amb la lluita contra el tràfic d'éssers humans amb finalitat d'explotació laboral, el GRETA va constatar l'increment del nombre d'inspectors de treball.

157. Entre les iniciatives positives també hi ha mesures adoptades per combatre la violència i els estereotips sexistes, i les iniciatives en favor de l'autonomia de les dones, que constitueixen un mitjà per tractar les causes del tràfic d'éssers humans.

158. S'han adoptat mesures per facilitar la identificació de les víctimes, principalment a través de la provisió d'una llista de preguntes en l'annex del Protocol d'actuació.

159. El GRETA agraeix l'establiment d'un període de reflexió i de recuperació de tres mesos, renovable una vegada, durant el qual la víctima no pot ser subjecta a cap mesura de policia administrativa i, per tant, no pot ser detinguda ni expulsada.

160. El GRETA constata amb satisfacció que s'assigna un tutor legal a menors no acompanyats, en seguiment de les etapes establertes en el protocol firmat amb el Centre d'Acolliment d'Infants i Joves (CAI).

161. No obstant això, malgrat el progrés assolit, algunes qüestions segueixen sent preocupants. En aquest informe, el GRETA sol·licita que les autoritats andorranes adoptin mesures addicionals en alguns aspectes. La posició de les recomanacions en el text d'aquest informe es mostra entre parèntesis.

Qüestions que requereixen accions immediates

- El GRETA urgeix les autoritats andorranes a adoptar algun tipus de document de política estratègica, centrat en mesures de prevenció i de conscienciació del TEH i la formació a professionals rellevants, o a incorporar mesures de prevenció del tràfic d'éssers humans en el Protocol d'actuació o en algun altre pla d'actuació nacional ja establert, i a assegurar que s'assignen els recursos adequats i que s'estableix un calendari per a la implementació de les activitats (paràgraf 22).
- El GRETA urgeix les autoritats andorranes a prendre mesures per prevenir el TEH amb finalitat d'explotació laboral, incloent-hi:
 - conscienciar els professionals implicats (agents de policia, inspectors de treball, agents tributaris, fiscals, batlles) sobre aquesta forma de tràfic i els drets de les víctimes;
 - conscienciar el públic general i, en iniciatives específiques, els treballadors migrants sobre el risc del tràfic amb finalitat d'explotació laboral;
 - assegurar que les atribucions dels inspectors de treball els permetin contribuir a prevenir i a detectar els casos de tràfic amb finalitat d'explotació laboral, incloent-hi a l'interior de les llars;
 - treballar en estreta col·laboració amb els sindicats, la societat civil i el sector privat per conscienciar sobre el tràfic amb finalitat d'explotació laboral, i enfortir la responsabilitat social corporativa, basant-se en els Principis rectors de comerç i drets humans¹ i a la Recomanació CM/Rec (2016)3 sobre drets humans i comerç (paràgraf 44).
- El GRETA urgeix les autoritats andorranes a prendre les mesures necessàries per transcriure tots els objectius del tràfic d'éssers humans definits en el Conveni en la seva legislació, concretament el tràfic amb finalitat de treballs o serveis forçats (paràgraf 113).
- El GRETA urgeix les autoritats andorranes a considerar el tràfic de menors, és a dir, el tràfic de tota persona amb una edat inferior als 18 anys, com a circumstància agreujant, de conformitat amb l'article 24 del Conveni (paràgraf 117).
- El GRETA urgeix les autoritats andorranes a adoptar les mesures legislatives que permetin la possibilitat que les persones jurídiques tinguin una responsabilitat penal pels delictes descrits en el Conveni, de conformitat amb l'article 22 (paràgraf 122).

Conclusions addicionals

- El GRETA anima el personal del Grup de Delictes contra les Persones de la policia judicial, així com els agents de policia que treballin al Servei d'Immigració, que segueixin aquesta formació (paràgraf 25);
- El GRETA considera que les autoritats andorranes haurien de prendre mesures per assegurar que es proporciona formació sobre tràfic, a Andorra o a l'estranger, als membres de les forces de l'ordre, membres del poder judicial, inspectors de treball, advocats, treballadors socials, professionals de la infància, personal sanitari i altres grups implicats, per tal de millorar la detecció de les possibles víctimes i el tracte que se'ls proporciona. A més, les associacions orientades a la salvaguarda dels drets de les persones vulnerables i els sindicats haurien de rebre una formació sobre el tràfic, les seves diferents formes i l'aplicació del Protocol d'actuació per lluitar contra el tràfic (paràgraf 28);

- El GRETA considera que les autoritats andorranes haurien d'incrementar els seus esforços per dur a terme la investigació sobre temes relatius al TEH i donar-hi suport com a prova de futures mesures polítiques (paràgraf 31);
- El GRETA considera que les autoritats andorranes han de continuar duent a terme iniciatives de conscienciació del TEH per a les diferents formes d'explotació, entre el públic general i els grups de risc. S'hauria d'avaluar l'impacte de les mesures (paràgraf 35);
- El GRETA considera que les autoritats andorranes haurien de prendre mesures addicionals per prevenir el tràfic de menors, concretament:
 - enfortir el rol i la capacitat dels sistemes de protecció dels menors i informar sobre possibles casos de tràfic les autoritats competents;
 - promoure la seguretat dels menors en línia i alertar els actors rellevants dels riscos del tràfic en menors comès a través d'Internet (paràgraf 46);
- El GRETA anima les autoritats andorranes a firmar i ratificar el Conveni del Consell d'Europa sobre la lluita contra el tràfic d'òrgans humans (paràgraf 51);
- El GRETA considera que les autoritats andorranes haurien d'adoptar mesures legislatives addicionals (vegeu el paràgraf 119), així com altres mesures culturals, socials, educatives i d'altres, per desincentivar la demanda pels serveis prestats per persones sotmeses al tràfic, per a totes les formes d'explotació, en col·laboració amb la societat civil, els sindicats i els mitjans de comunicació (paràgraf 53);
- El GRETA recomana a les autoritats andorranes seguir esforçant-se en la detecció de possibles víctimes del TEH a les fronteres (paràgraf 57);
- El GRETA considera que les autoritats haurien de prendre mesures addicionals amb les finalitats següents:
 - proporcionar identificadors per a la identificació de víctimes del TEH, per a les diverses formes d'explotació, a tots els professionals que poden entrar en contacte amb possibles víctimes del tràfic, per permetre la detecció proactiva de víctimes del tràfic;
 - adaptar les eines desenvolupades en el marc del projecte Euro TrafGuID i fer que estiguin disponibles per als professionals i les autoritats competents a Andorra;
 - incrementar els esforços per identificar de manera proactiva les víctimes del TEH amb finalitat d'explotació sexual i amb finalitat d'explotació laboral, especialment en els sectors de més risc, a través de la implicació d'inspectors de treball i sindicats, així com promovent l'autoidentificació de les víctimes (paràgraf 63);
- El GRETA considera que les autoritats haurien de prendre mesures per:
 - establir de manera clara un programa definit per a la inserció de víctimes de tràfic;
 - definir de manera detallada el mandat de la persona de referència, així com les tasques concretes de les quals sigui responsable en casos de tràfic d'éssers humans;
 - clarificar el paràgraf 7, relatiu a la condició de víctima, i garantir que les possibles víctimes reben protecció efectiva tan aviat com es detectin signes de tràfic i durant el procediment d'identificació i qualsevol procediment penal subseqüent (paràgraf 73);
- El GRETA considera que les autoritats andorranes haurien de garantir que els actors implicats (Policia, proveïdors de serveis, ONG, autoritats de protecció de menors i treballadors socials) reben una formació adequada i que se'ls orienta en la identificació proactiva de menors víctimes del tràfic d'éssers humans (paràgraf 84);
- El GRETA també invita les autoritats andorranes a revisar els procediments d'avaluació de l'edat, per garantir que l'interès superior del menor es protegeix de forma efectiva, de conformitat amb l'article 10, paràgrafs 3 i 4, del Conveni, i tenint en compte el Conveni

sobre els drets del menor i el Comentari general núm. 6 del Comitè dels Drets del Menor (paràgraf 85);

- El GRETA recomana a Andorra garantir que el personal que duu a terme la identificació rebi instruccions clares i que s'emfatitzi la necessitat d'atorgar el període de reflexió i de recuperació segons es defineix al Conveni, és a dir, que no resti condicionat a la cooperació per part de la víctima, i d'acordar-lo amb les víctimes abans que facin declaracions formals als investigadors, i en el cas de menors, garantir l'interès superior del menor com una condició primordial (paràgraf 92);
- El GRETA considera que s'hauria de legislar en matèria de mesures relatives a les condicions de residència aplicables a les víctimes del tràfic per tal d'evitar la incertesa i el risc de decisions arbitràries en el tractament dels expedients (paràgraf 97);
- El GRETA considera que les autoritats andorranes haurien de garantir l'accés efectiu a la indemnització per a víctimes de tràfic d'éssers humans, i en particular:
 - preveure que la compensació per a víctimes pot derivar de la confiscació dels béns dels traficants;
 - garantir que es creï un fons d'assistència a les víctimes que permeti la indemnització estatal a qualsevol víctima de tràfic identificada com a tal en el cas d'incompliment dels autors de la infracció (paràgraf 104);
- El GRETA considera que les autoritats andorranes haurien de prendre totes les mesures necessàries per garantir que el tràfic amb finalitat d'activitats criminals i mendicitat forçada estigui, quan sigui apropiat, subjecte a procediments i condemnes penals (paràgraf 116);
- El GRETA considera que les autoritats andorranes haurien de criminalitzar l'ús de serveis de víctimes de tràfic per als diferents tipus d'explotació sabent que la persona és víctima del tràfic (paràgraf 120);
- El GRETA considera que les autoritats andorranes haurien d'adoptar mesures addicionals per complir amb el principi de no sanció de les víctimes del TEH per la participació en activitats il·lícites, incloent-hi infraccions administratives, quan se'ls obliga a fer-ho, tal com s'estableix en l'article 26 del Conveni. Aquestes mesures haurien d'incloure l'adopció d'una disposició legal específica i/o del desenvolupament de directrius per a agents de policia, fiscals i batlles, que precisi l'aplicació de la disposició de no sanció, així com conscienciar els membres del cos judicial sobre el principi de no-sanció (paràgraf 125);
- El GRETA considera que les autoritats andorranes haurien d'incrementar els seus esforços per detectar delictes de TEH per als diferents tipus d'explotació i perquè aquestes infraccions siguin objecte d'una investigació proactiva i d'un enjudiciament efectiu, que conduixin a sancions dissuasives i proporcionades (paràgraf 132);
- El GRETA recomana a les autoritats andorranes que garanteixin que totes les mesures per protegir les víctimes de delictes estiguin disponibles a la pràctica per a víctimes del TEH, els testimonis i els seus representants legals, per evitar represàlies i la intimidació durant la investigació, així com durant els procediments judicials i després (paràgraf 140);
- El GRETA considera que les autoritats andorranes haurien de continuar desenvolupant la cooperació internacional amb la finalitat de formar professionals rellevants, conscienciar sobre el TEH millorant la identificació de víctimes i proporcionar l'acolliment i l'assistència necessaris, així com dur a terme investigacions sobre TEH en el marc del crim organitzat transnacional (paràgraf 149);
- El GRETA considera que les autoritats andorranes haurien d'incrementar els seus esforços per incentivar la participació dels actors de la societat civil i del sector privat en activitats dirigides a complir els objectius del Conveni, incloent-hi la prevenció, la conscienciació, la

formació de professionals rellevants, la identificació i l'assistència de víctimes del TEH (paràgraf 151).

ANNEX

Llista d'organismes públics i intergovernamentals, organitzacions no governamentals i altres actors de la societat civil amb els quals el GRETA va dur a terme consultes

Organismes públics

- Departament de Justícia i Interior
 - Secretaria d'Estat de Justícia i Interior
 - Cos de Policia (Unitat de Fronteres i Estrangeria)
 - Direcció d'Immigració
 - Inspecció de Treball
- Ministeri d'Afers Exteriors
 - Direcció d'Afers Multilaterals
- Departament d'Afers Socials
- Cos judicial
 - Ministeri Fiscal
 - Tribunal de Corts
 - Tribunal Superior
- Consell General
- Raonador del Ciutadà

Organitzacions intergovernamentals

- Unicef Andorra

ONG i altres organitzacions de la societat civil

- Col·legi d'Advocats d'Andorra
- Institut dels Drets Humans d'Andorra
- Càritas Andorrana
- Unió Sindical d'Andorra

Comentaris del Govern

Els comentaris següents no formen part de l'anàlisi del GRETA pel que fa a la situació d'Andorra

El GRETA va mantenir un diàleg amb les autoritats andorranes en una primera versió preliminar de l'informe. Certs comentaris de les autoritats es van tenir en compte i es van integrar a la versió final de l'informe.

El Conveni preveu que «l'informe i les conclusions del GRETA es facin públics a partir de la seva adopció, juntament amb els eventuais comentaris de la part implicada». El GRETA va transmetre el seu informe final a les autoritats andorranes el 13 de maig del 2019 i els va recomanar de presentar qualsevol comentari final. Els comentaris de les autoritats (només disponibles en francès), presentats el 5 de juny del 2019, es reproduïxen a continuació.

Govern d'Andorra
Ministeri de Justícia i Interior

Sra. Petya Nestorova
Secretària executiva
Conveni sobre la lluita contra el tràfic d'éssers humans
Edifici AGORA
Consell d'Europa
F-67075 Estrasburg Cedex

Escaldes-Engordany, 4 de juny del 2019

Distingida senyora,

Em complau fer-vos arribar els últims comentaris del Govern d'Andorra al text del *Projecte d'Informe*, redactat pel Grup d'Experts sobre la Lluita contra el Tràfic d'Éssers Humans, aprovat pel GRETA en la 34a reunió, el 22 de març del 2019, que hem rebut el 13 de maig del 2019. Tots els departaments i serveis implicats en relació amb aquest informe, amb els quals l'equip d'avaluació s'ha reunit, han estat consultats per a aquesta última revisió. El document adjunt recull els comentaris dels serveis que han volgut aportar certes precisions. La resta del document no planteja comentaris per part del Govern.

El termini per enviar aquests comentaris és el 13 de juny del 2019. Us agrairia que confirméssiu la recepció del document adjunt.

Quedo a la vostra disposició si necessiteu informació addicional o per al que necessiteu a partir d'aquest moment.

Atentament,

Joan Antoni Leon Peso
Secretari d'Estat de Justícia i Interior

SEGONA TANDA D'AVALUACIÓ – ANDORRA

ÚLTIMS COMENTARIS DEL GOVERN D'ANDORRA PEL QUE FA AL PROJECTE D'INFORME DEL GRETA [GRETA (2019)10] EN RELACIÓ AMB L'ENTRADA EN FUNCIONAMENT DEL CONVENI

Comentaris del Departament d'Inspecció de Treball

Paràgraf 43 – Els arguments dels sindicats

Pel que fa a aquest paràgraf, és cert que es pot parlar d'acomiadament lliure, ja que tant la Llei 35/2008, del 18 de desembre, del Codi de relacions professionals (article 90) com la llei que l'ha succeït, la Llei 31/2018, del 6 de desembre, de relacions professionals (art. 84), permeten l'acomiadament «sense causa». No obstant això, en aquest cas només pot produir-se amb un preavís i amb el pagament d'una indemnització econòmica, que la Llei fixa en 25 dies de salari per any treballat en l'empresa, amb un màxim d'indemnització de 365 dies.

Els sindicats parlen també d'«hores extres rarament pagades». És cert que a Andorra, com en altres països, certes empreses no paguen les hores extres, però la percepció del director de l'inspector de treball és que és una conducta minoritària, i que la majoria d'empreses paguen o compensen, almenys en dies de descans o vacances addicionals, les hores de feina extraordinàries efectuades pels treballadors. Poques queixes arriben al departament d'inspecció del treball sobre aquesta qüestió.

Finalment, quan els sindicats afirmen que les seves «reivindicacions per tal d'obtenir setmanes de quaranta hores no han arribat a bon port», aquest comentari pot portar a confusió ja que, des de 1990, la llei estableix formalment i explícitament que la jornada (durada) legal ordinària laboral és de 40 hores a la setmana, i que els treballadors, tret d'algunes situacions extraordinàries o de força major, són lliures d'acceptar o de refusar fer aquestes hores extraordinàries.

Comentaris del Servei d'Immigració

Paràgraf 40

«Visita mèdica per a tots els treballadors de la construcció.»

«Totes les persones immigrants que arriben a Andorra i que demanen una autorització en el sentit més ampli possible (residència, residència i treball, temporer, residències sense activitat lucrativa, prestació de serveis de més de 30 dies, etc.) se sotmeten a una visita mèdica.»

Precisió: la visita mèdica per als treballadors del sector de la construcció sorgeix de l'exigència de la Llei de la seguretat i de la salut en el treball i no de la Llei d'immigració.

Paràgraf 41

Segons la Llei 9/2017, les persones víctimes del tràfic que, un cop ha finalitzat el període de reflexió, romandrien a Andorra podrien demanar un permís de residència i treball si una empresa les contracta, però aquest permís no se sotmet a cap condició derivada dels reglaments de quota d'autoritzacions d'immigració, és a dir, no és necessari demostrar una formació o una experiència prèvia, ni totes les altres exigències del reglament.

Aquestes persones estarien sotmeses només a les condicions mínimes, aplicables a tot treballador al Principat d'Andorra, de conformitat amb la legislació en vigor en matèria de dret laboral. Es tracta de condicions més favorables per a aquestes persones tenint en compte la seva situació de precarietat i vulnerabilitat.

Paràgraf 97

El domini de l'idioma no és un obstacle a Andorra. En l'actualitat, el 51% de la població és estrangera i cada any el país rep nombrosos treballadors temporers (3.812 el 2016, 4.222 el 2017 i 4.765 el 2018) que no dominen la llengua i no tenen cap problema per trobar una feina. El país rep més de 8 milions de turistes cada any i necessita obligatòriament mà d'obra que parli llengües estrangeres.

A més, el ministeri encarregat de la cultura posa a disposició de tothom cursos gratuïts per aprendre la llengua oficial i centres de lliure accés per a l'autoaprenentatge, entre altres projectes.

Cal recalcar que la recent experiència de l'acollida dels refugiats sirians demostra que la llengua no és un obstacle per trobar feina. Dos famílies van ser acollides a Andorra el 29 d'octubre del 2018, i els dos pares de família han estat contractats per empreses el 10 de desembre del 2018 i el 14 de gener del 2019, és a dir, en menys de tres mesos posteriorment a la seva arribada al país.

S'ha de tenir en compte que les víctimes del tràfic que es troben en període de reflexió i de recuperació estan subjectes a un seguiment per part del Ministeri d'Afers Socials, que pot orientar-les i ajudar-les en les seves activitats.

Comentaris del Departament de Policia – Àrea de Policia Judicial i Investigació Criminal

Paràgraf 126

Des de la visita d'avaluació, i exactament el mes de març del 2019, va tenir lloc un cas en què els delictes inicialment qualificats eren els següents: prostitució, tràfic d'éssers humans amb finalitat d'explotació sexual, proxenetisme, blanqueig de diners i matrimoni fals. Així doncs, de conformitat amb el Protocol d'actuació per a les víctimes del TEH, els agents de policia, en col·laboració amb el Ministeri Fiscal, davant de qualsevol possible dubte en aquest assumpte, van decidir qualificar

immediatament la persona que els va semblar estar en perill (una prostituta) com una possible víctima de tràfic d'éssers humans per tal que fos derivada de seguida al personal d'affers socials i perquè pogués gaudir de tots els aspectes del Protocol d'actuació per a les víctimes del TEH. No obstant això, després de la clarificació i de la presa de declaració, es va constatar que aquesta persona, de nacionalitat espanyola, present al territori del Principat d'Andorra des de feia tres setmanes, havia actuat voluntàriament, tenia el seu document d'identitat i simplement va voler marxar al seu país d'origen i domicili permanent (Espanya, regió d'Aragó) un cop van haver finalitzat les investigacions preliminars. La investigació en relació amb la persona que presumptament intentava establir una base de prostitució a Andorra va continuar, i aquesta persona es troba en detenció preventiva des de llavors perquè es qualifiquin els fets. La prostituta va tornar a Espanya al cap de 48 hores amb els seus propis mitjans.

Com demostra aquest exemple, la Policia, quan es troba confrontada a un mínim dubte de cas de TEH, no dubta a qualificar la possible víctima del tràfic com a tal, perquè pugui gaudir immediatament de l'activació del Protocol d'actuació.

Paràgraf 127

S'ha escrit «13 nous policies havien de ser contractats». La redacció pot induir a error, ja que es podria deduir que aquests 13 funcionaris serien contractats per integrar el cos de la policia judicial. No obstant això, aquests efectius s'integraran al cos general de policia un cop finalitzi la seva formació.